

Etäopiskelun jäljet - raportti poikkeusjärjestelyiden vaikutuksista yliopisto- opiskeluun ja osaamisen karttumiseen

Virve Murto, tutkija, kesäkuu 2022

OPISKELUN JA
KOULUTUKSEN
TUTKIMUSSÄÄTIÖ

Raportin sisältö

- Tutkimuksen tausta ja toteuttaminen
- Kyselyyn vastanneet 667 yliopisto-opiskelijaa
- Käytetyt analyysimenetelmät ja muuttujat
- Keskeisiä tuloksia
  - Poikkeusjärjestelyiden vaikutuksista opiskelukykyyn ja hyvinvointiin
  - Koetuista oppimis- ja osaamisvajeista
  - Työelämäsiirtymistä
- Yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimuksen tausta ja toteuttaminen

Tutkimuksen tausta ja tavoitteet

- Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa koronavirusepidemian aikaisten poikkeusjärjestelyiden vaikutuksia yliopisto-opiskeluun. Hankkeessa keskitytään mm. opiskelijoiden kokemuksiin osaamis- ja oppimisvajeisiin ja työelämäsiirtymiin. Lisäksi tarkastelu tarjoaa tietoa opiskelijoiden opiskelukyvystä, hyvinvoinnista ja opintojen yhteisöllisyydestä.
- Korona-ajaksi tutkimuksessa on määritelty ajanjakso alkaen maaliskuusta 2020 ja opiskelijoita pyydettiin miettimään niitä ajanjaksoja viimeisen parin vuoden aikana, kun opetuksessa on ollut joitain poikkeusjärjestelyjä osana koronavirusepidemian rajoittamistoimenpiteitä.
- Termillä ”etäopinnot” viitattiin siihen, että lähiopetusta on siirretty verkkoon poikkeusjärjestelynä
- Tutkimuksen on tilannut Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ja toteuttaja on Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus

Oppimisvaje tutkimuksessa

Tutkimuksessa oppimisvajeen määrittelyssä hyödynnettiin Karvin määritelmää:

“Oppimisvajeella tarkoitetaan tässä yhtäältä tilannetta, että institutionaalinen oppimis- tai opetteluprosessi on häiriintynyt oleellisesti siitä, että opetusta ei ole kyetty antamaan lainkaan. Näin on voinut tapahtua silloin, kun etäopetukseen osallistuminen ei ole ollut mahdollista tietokoneiden ja yhteyksien puuttuessa tai kun opintojakso tai harjoittelujakso on kokonaan peruttu.”

“Henkilökohtaisella osaamisvajeella puolestaan tarkoitetaan tässä yhteydessä yksilössä havaittavaa osaamisen, taidon tai tiedon puutetta, joka voi olla seurausta oppimisvajeesta. Institutionaalisesta oppimis- tai opettamisvajeesta ei kuitenkaan automaattisesti seuraa henkilökohtaista osaamisvajetta, mikäli oppilas tai opiskelija itsenäisesti hankki tiedot tai taidot.”

Opiskelukyky tutkimuksessa

Tutkimuksessa oppimisvajeen määrittelyssä hyödynnettiin

YTHS:n yhteisöterveyden ylilääkärinä toimineen Kristiina Kuntun lausumaa:

”Opiskelukyky on kokonaisuus, jossa monet eri osatekijät vaikuttavat toisiinsa. Omat voimavarat, hyvät opiskelutaidot, laadukas opetus ja opiskeluyhteisöstä saatu tuki vaikuttavat merkittävästi siihen, kuinka pystyy suoriutumaan opinnoissa eteenpäin.”

Kyselyn toteutus 1/2

- Tiedonkeruu toteutettiin sähköisenä lomakekyselynä Webropol-alustalla ja se oli auki 19.4.-10.5.2022
- Kohdejoukkona Suomessa opiskelevat perustutkintoa suorittavat yliopisto-opiskelijat
- Kutsu tutkimukseen toimitettiin yliopisto-opiskelijoille SYL:n ja ylioppilaskuntien kautta
- Tutkimusta voi näin luonnehtia sattumanvaraiseksi näytteeksi tai itsevalikoituvaksi näytteeksi (Vehkalahti 2019, 47).
- Kyselyyn oli mahdollista vastata suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi ja kyselylomake sisälsi mm. monivalintakysymyksiä, Likert-asteikollisia kysymyksiä ja avoimia kysymyksiä
- Kyselyyn vastasi yhteensä **667** yliopisto-opiskelijaa

Kyselyn toteutus 2/2

- Tutkimuksesta laadittiin tietosuojaseloste, jota pääsi tarkastelemaan kyselyssä olevan linkin kautta.
- Tutkimuksessa vastaajien anonymiteetin turvaaminen oli huomioituna siten, että osallistuneiden henkilötietoja ja kerättyä aineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti. Raportissa huolehdittiin siitä, ettei yksittäiset tutkittavat olleet tunnistettavissa.
- Hankkeen päätyttyä kerätty aineisto luovutetaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon, josta se on vapaasti käytettävissä tutkimustarkoituksessa. Lisäksi anonymisoitu aineisto luovutetaan sovitusti tilaajalle.

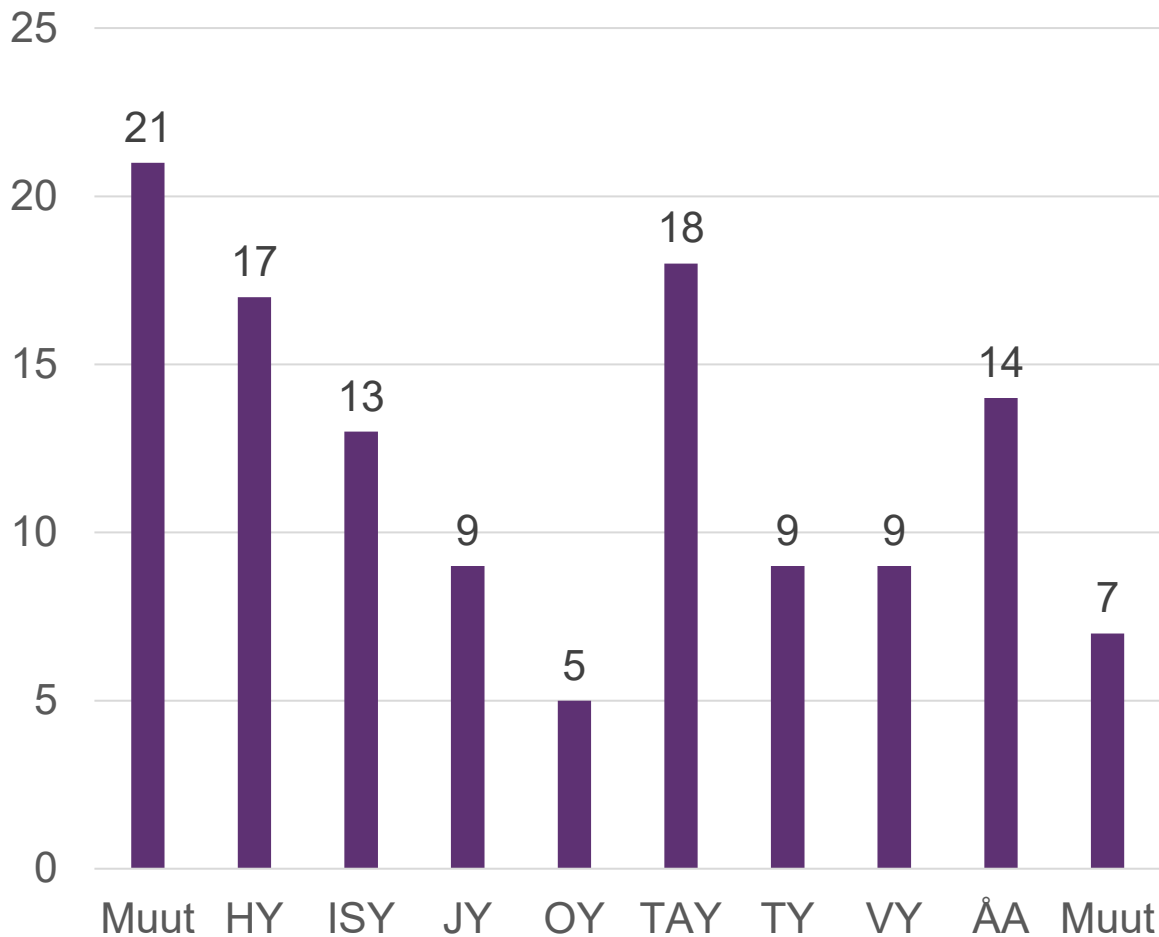

**Kyselyyn vastanneet
667 yliopisto-opiskelijaa:
koulutukselliset ja perinteiset
taustatiedot**

Vastanneet yliopistoittain (alle 30 vastaajat yliopistot yhdistetty, n = 667 %)

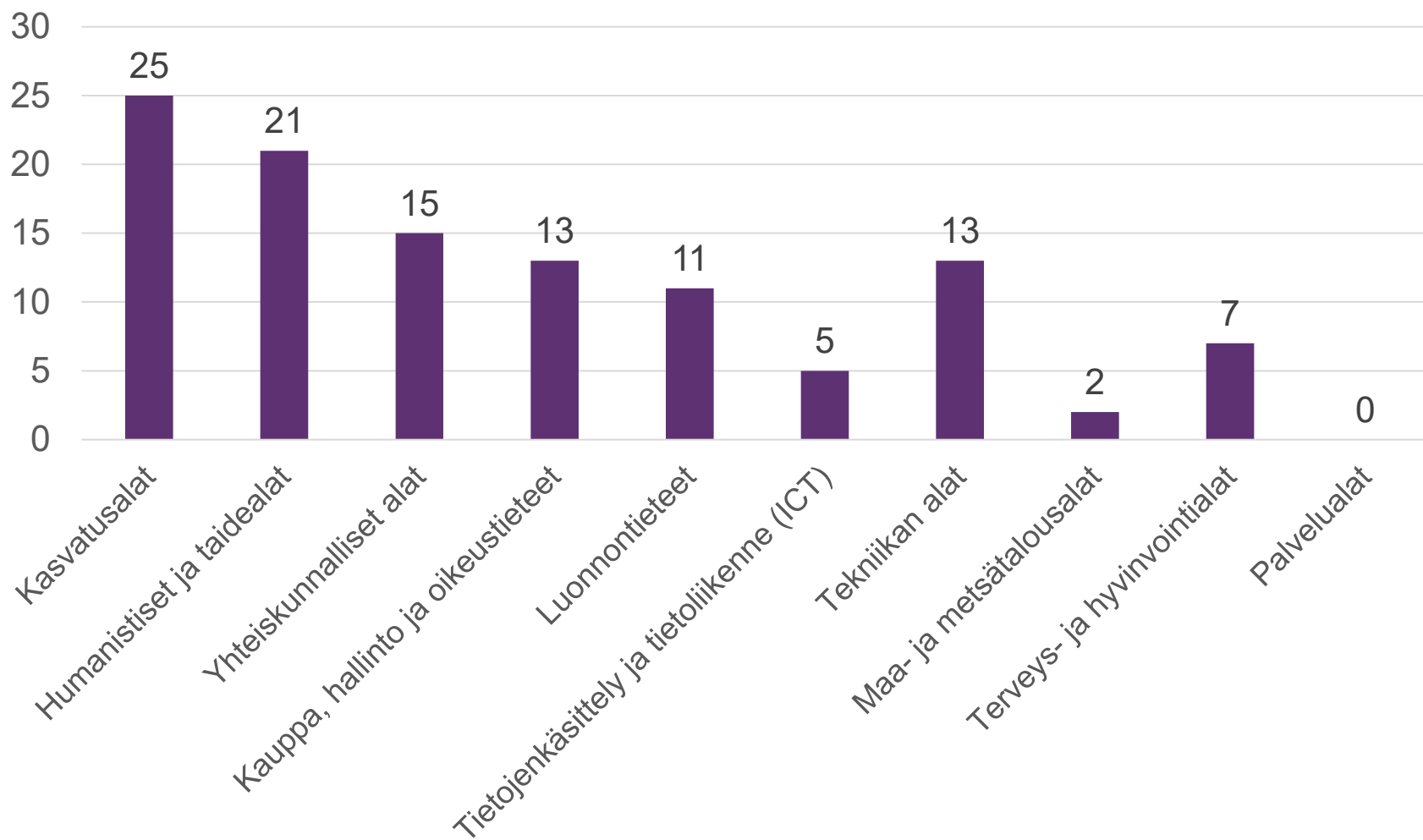

Yhdistetty Aalto-yliopisto,
Lapin yo,
Lappeenrannan-Lahden
teknillinen korkeakoulu &
Taideyliopisto
- Hankenilta ei
vastaajia

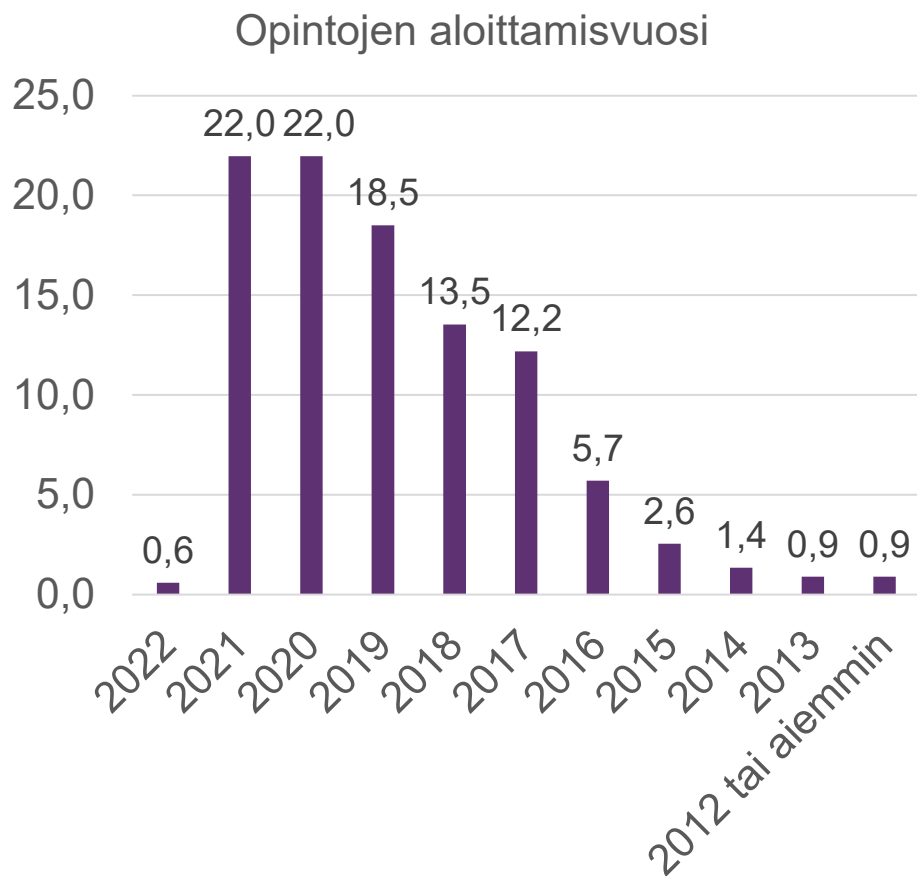

Vastanneet koulutusaloittain (OKM1)

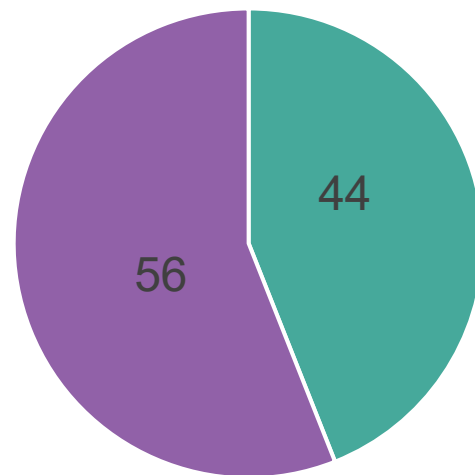
(%, n = 664)

Vastanneiden koulutuksen aloittamisvuosi (%) – poikkeusajan alku jakotekijänä (n = 665)

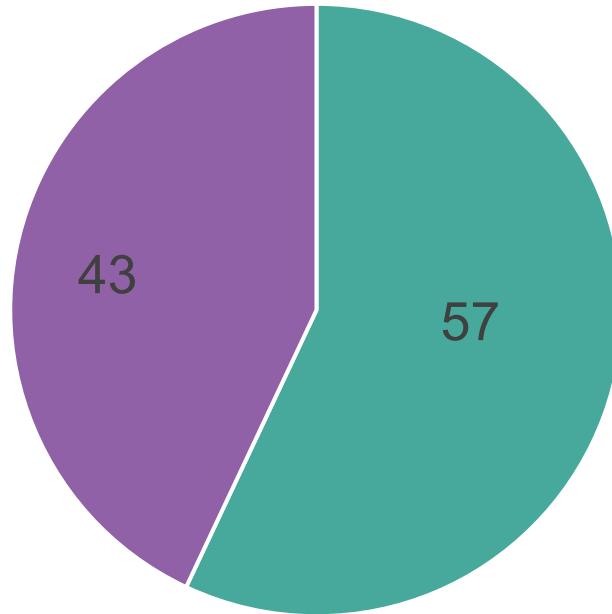
Ennen vai jälkeen koronan?

- Aloittanut opinnut vuosina 2020–2022
- Aloittanut opinnut ennen vuotta 2020

Vastanneiden pääasiallisten opintojen vaihe (%, n = 666)

- Kandidaatti
- Maisteri sis. erikoistumisopinnot

Opintojen vaihe kytkeytyi vahvasti opintojen aloittamiseen:

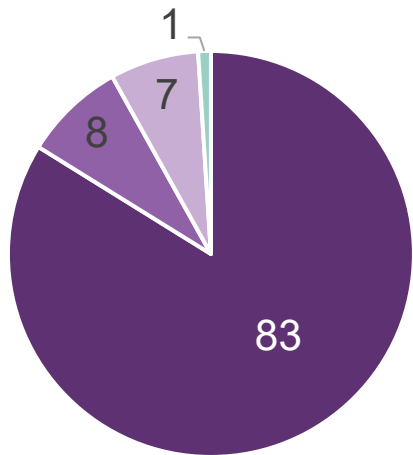
ennen koronaa aloittaneista 60 % oli maisteriopinnoissa, kun taas koronan jälkeen aloittaneista vain viidennes ($p < 0,001$)

Vastanneiden opiskelutilanne ja työtilanne (%)

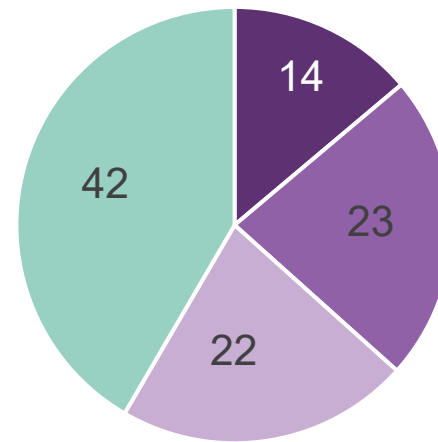
- Selvä enemmistö suoritti opintojaan päätoimisesti, työssäkäynnissä keskinäiset erot suurempia
- Ennen koronaa aloittaneilla päätoiminen opiskelu oli yleisempää kuin myöhemmin aloittaneilla (91 % vs. 71 %, $p < 0,001$)

Opiskelutilanne (n = 667)

- Opiskelen päätoimisesti
- Opiskelen sivutoimisesti
- Opiskelen hyvin vähän tai epäsäännöllisesti
- En opiskele

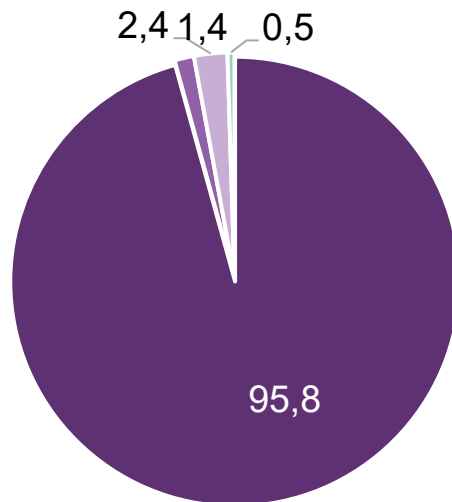
Työssäkäynti (n = 665)

- Käyn töissä päätoimisesti
- Käyn töissä sivutoimisesti
- Käyn töissä keikkaluontoisesti tai muuten vain harvoin
- En käy töissä

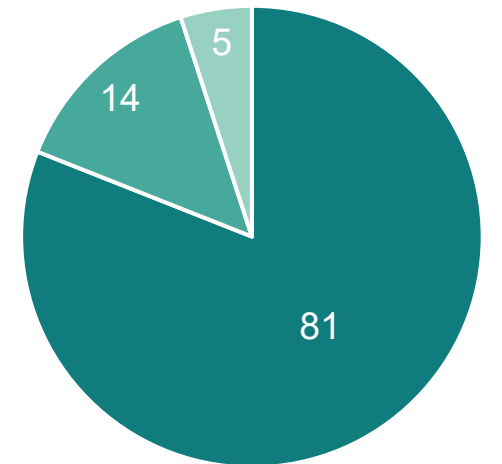
Vastanneiden tausta ja äidinkieli (%)

Kuvaus itsestä (n = 665)

- Olen suomalainen tutkinto-opiskelija (Suomen kansalaisuus)
- Olen ulkomaalainen tutkinto-opiskelija EU/ETA-alueelta (ei Suomen kansalaisuutta)
- Olen ulkomaalainen tutkinto-opiskelija EU/ETA-alueen ulkopuolelta (ei Suomen kansalaisuutta)
- Olen vaihto-opiskelija

Äidinkieli (n = 664)

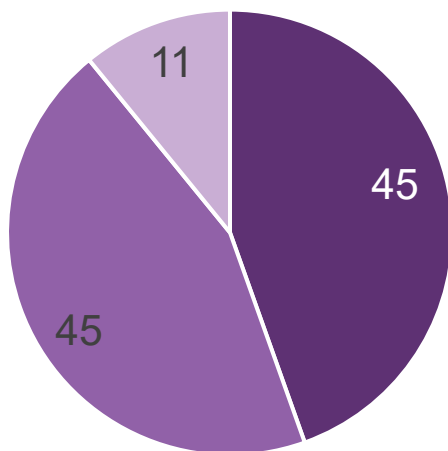

- Suomi
- Ruotsi
- Muu

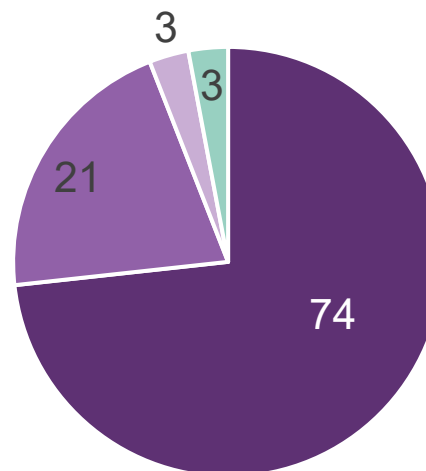
Enemmistö vastaajista alle 35-vuotiaita naisia, joilla ei huollettavia lapsia (%)

Syntymävuosi (n = 591)

- 1998-2004 syntyneet
- 1997-1988 syntyneet
- 1987 ja aiemmin syntyneet

Sukupuoli (n = 666)

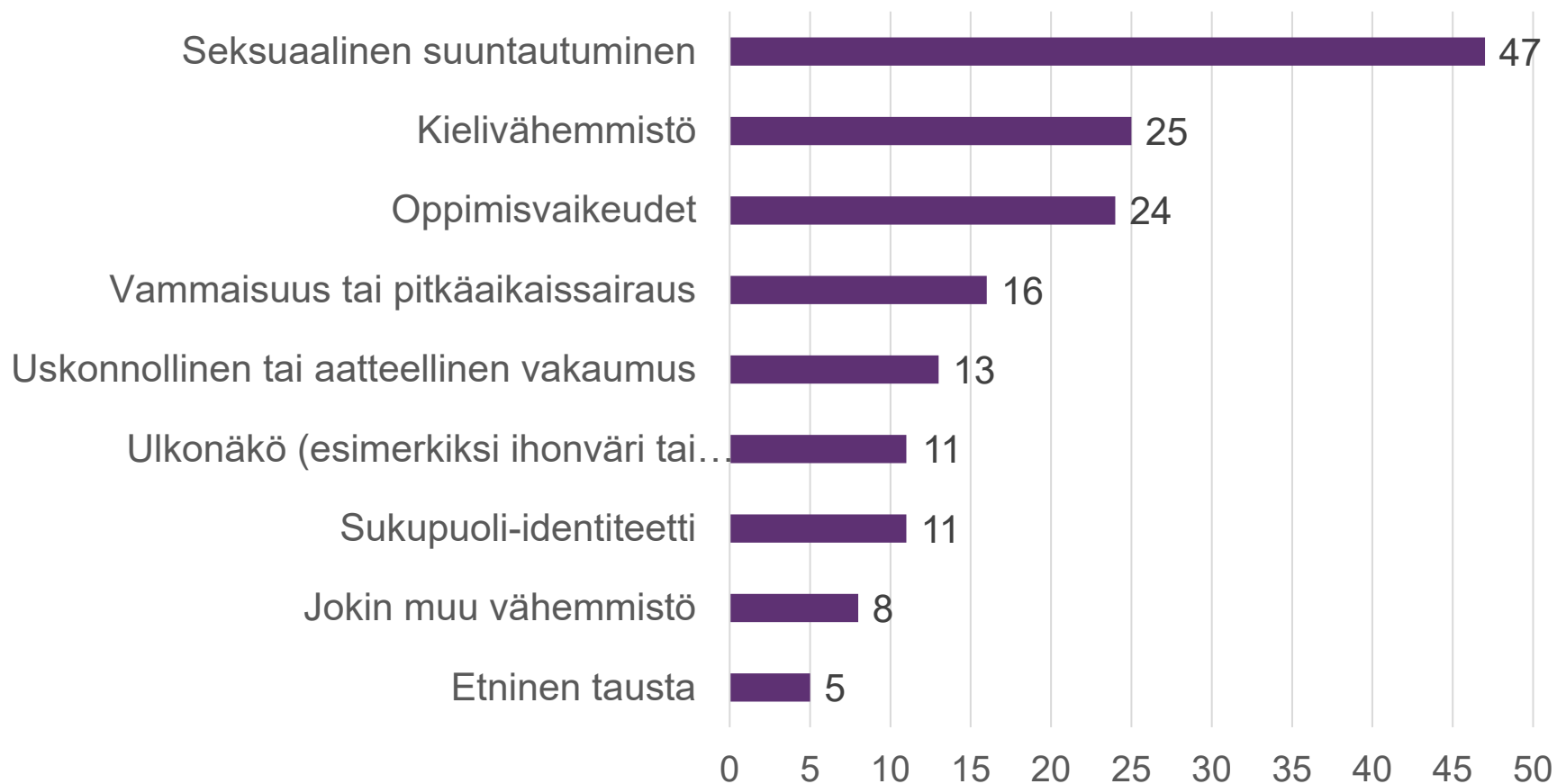
- Nainen
- Mies
- Muu
- En halua vastata

Vastaajista 5,8 % oli huollettavia lapsi tai lapsia, vanhimista vastaajista reilulla neljänneksellä mikä selvästi useammin kuin toisilla ($p < 0,001$)

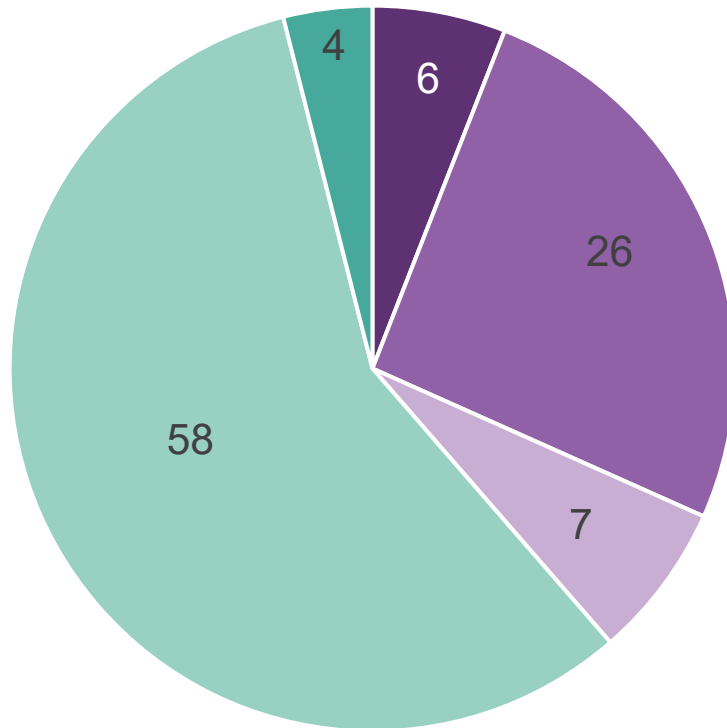

Vastanneiden kokemus vähemmistöön kuulumisesta (% maininnut tekijän)

Vastanneilla opintojen suorittamiseen vaikuttava fyysinen tai psyykkinen haitta (%, n = 667)

- Kyllä, opintoja merkittävästi vaikeuttava
- Kyllä, opintoja jossain määrin vaikeuttava
- On ollut tilapäinen haitta, joka ei vaikuta enää
- Ei ole
- En halua vastata

Vastanneiden eroavaisuus koko yliopisto-opiskelijoiden joukkoon, vertailutiedot Vipusesta vuosilta 2020-2021

- Kaikkiaan reilu viidennes (22,6 %) opiskelijoista oli aloittanut opintonsa vuonna 2021 eli he olivat 1. vuoden opiskelijoita nykyisessä koulutuksessaan, kun kaikkiaan 19 % vuoden 2021 opiskelijoista oli aloittaneita (tullut kirjoille ko. vuonna)
- Vastaajat jakautuivat kandidaatin tutkintoa ja maisteritutkintoa suorittaneisiin ja vain alle 5 vastaajista teki erikoistumisopintoja
- Osassa yliopistoista vastaajamäärä jäi hyvin pieneksi, mikä osaltaan vaikuttaa tulosten yleistettävyyteen eikä aineistosta esitetä yliopistokohtaisia tuloksia
- Aloista yliedustettuina olivat erityisesti kasvatustiede ja humanistinen ja taideala, kun taas tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT) oli eniten aliedustettuna – tätä osaltaan selittää vastaajien sukupuolittuneisuus

- Miehet ottivat osaa tutkimukseen selvästi naisia harvemmin: vuonna 2021 perustutkintoa suorittaneista yliopisto-opiskelijoista miehiä oli 44,5 %, kun taas aineistossa heidän osuus naisista ja miehistä oli 22 %
- Muuta kuin suomea (sis. saame) ja ruotsia äidinkielenään puhuvat ottivat osaa tutkimukseen harvemmin kuin mikä on heidän osuutensa yliopisto-opiskelijoista: Vipusen tilastoista nähdään, että vuonna 2020 7,9 % perustutkinto-opiskelijoista äidinkieli oli jokin muu tai tuntematon kieli, aineistossa 5 %
- Ruotsinkieliset sen sijaan ottivat osaa tutkimukseen toisia useammin: vuonna 2020 heitä on ollut 6,4 % perustutkintoa suorittavista yliopisto-opiskelijoista, kun aineistossa osuus oli 14 %
- Äidinkielen lisäksi Suomen kansalaiset olivat yliedustettuina aineistossa ja muualta kuin EU/ETA-maista tulleet ottivat osaa tutkimukseen hieman toisia harvemmin

-> Aineistoa ei näin haluttu painottaa, koska jo äidinkielen ja/tai sukupuolen osalta painokertoimet olisivat olleet verrattain pieniä tai suuria (alle 0,5 ja yli 2) eikä painokertoimien avulla oltaisi voitu poistaa olemassa olevaa vastauskatoa esimerkiksi yliopistojen suhteen.

Käytetyt menetelmät ja keskeiset muuttujat

Tilastollinen tarkastelu

- Ristiintaulukointi
- Tilastollisen merkitsevyytason testinä Pearsonin χ^2 -testi ja Fisherin eksaktitesti
- Merkitsevyytaset ilmaistu asteriskeilla tai p-arvoina seuraavasti
  - $p < 0,001$ *** (virhepäätelmän riski pienempi kuin 0,1 %)
  - $p < 0,01$ ** (virhepäätelmän riski pienempi kuin 1,0 %)
  - $p < 0,05$ * (virhepäätelmän riski pienempi kuin 5,0 %)

Keskeiset tarkastellut taustamuuttajat

- Opintojen aloittaminen ennen koronaa / korona-ajan alettua eli vuosina 2020-2022
- Opiskeluala: tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT) sekä maa- ja metsätalousalat yhdistettiin
- Lisäksi tarkasteltiin kysymyskohtaisesti eroja muiden tekijöiden osalta
- Tuloksissa on raportoitu keskeiset löydökset

Laadullinen sisällönanalyysi

- Kyselyn avovastausten analyysissä käytettiin laadullista sisällönanalyysiä
- Luokittelu aloitettiin tarkastelemalla ensin vastauksia kysymyskohtaisesti ja analyysin toisessa vaiheessa eri kysymysten vastauksia yhdistettiin ja muodostettiin uusia luokkia
- Esitetyt sitaatit on tarpeen tullen anonymisoitu

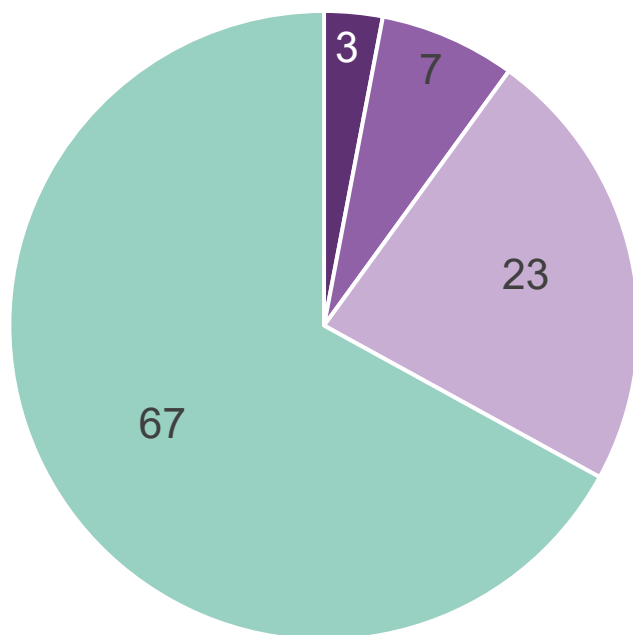

Poikkeusjärjestelyt opinnoissa

Vain harvat kursseista perinteisesti – eri aloilla eroa poikkeusjärjestelyin toteutetuista kursseista (%)

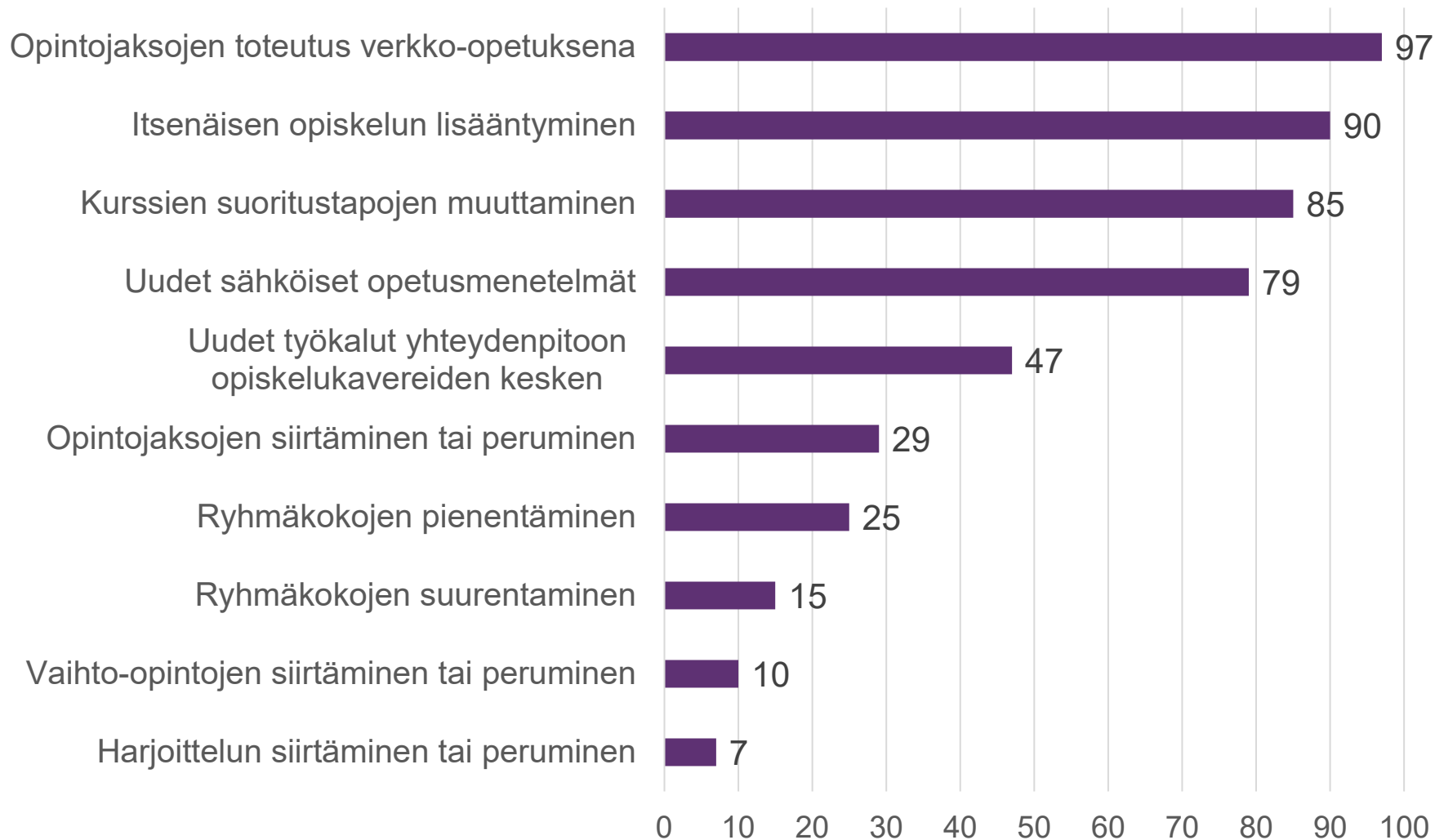

Alojen erilaisuus ilmeni opiskelijoiden vastauksissa: erityisesti terveyden- ja hyvinvoinninalalla vähemmän poikkeusjärjestelyin järjestettyjä kursseja

■ 0-25% ■ 26-50% ■ 51-75% ■ 76-100%

Poikkeusjärjestelyjen tapa / muoto (% mainitsi järjestelyn)

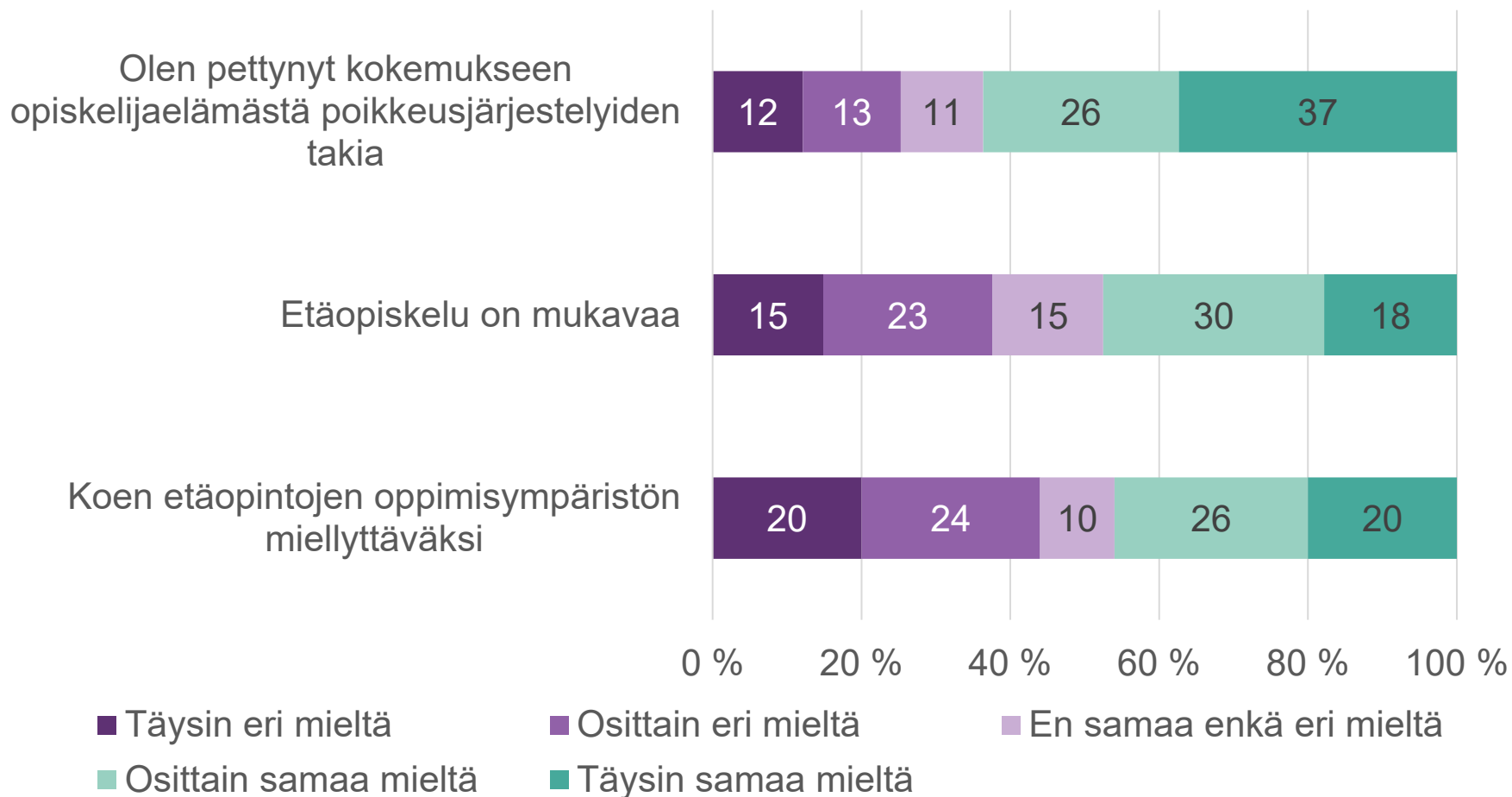

Poikkeusjärjestelyt vaikuttivat eri tavoin opiskelijoiden arkeen

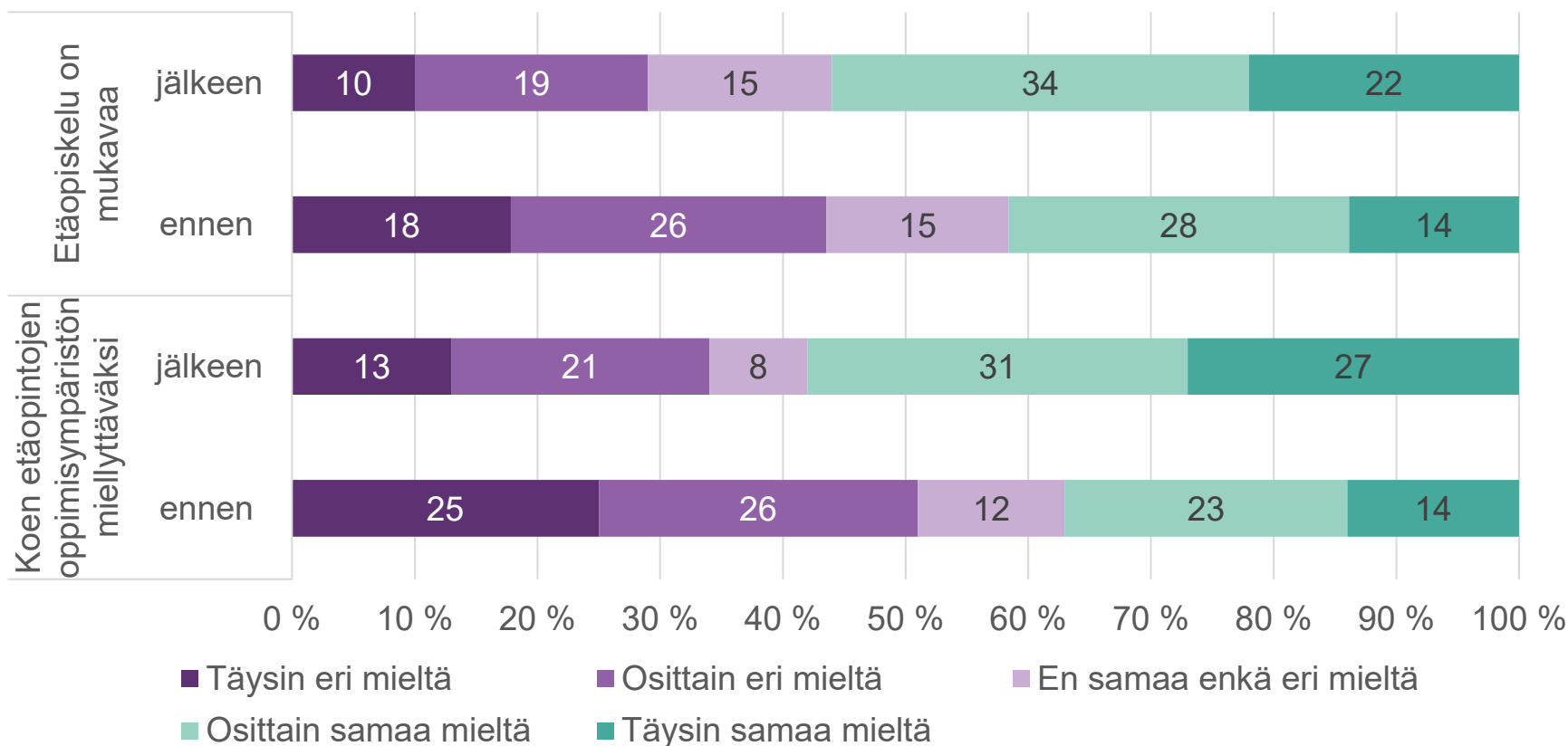
- Ennen koronaa aloittaneilla oli enemmän kokemusta opintojaksojen, harjoittelujen ja vaihto-opiskelujen siirtämisistä ja peruuntumisista sekä kurssin suoritustapojen muuttamisesta kuin koronan tultua aloittaneilla. Heillä taas oli useammin kokemusta ryhmäkokojen pienentämisestä.
- Kandivaiheessa olleilla oli kokemusta enemmän ryhmäkokojen pienentymisen huomioitaessa myös opintojen aloitusajankohta kuin maisterivaiheen opiskelijoilla
- Ryhmäkokojen pienentämisessä oli myös alakohtaisia eroja: kasvatustieteen ja terveystieteiden ja hyvinvointialaa opiskelleista vastaajista kolmanneksella oli tästä kokemusta. Eri aloilla oli myös vaihtelevia käytäntöjä sen suhteen otettiin uusia yhteydenpitovälineitä opiskelutovereiden kesken käyttöön.

Poikkeusjärjestelyt tuottaneet pettymyksen opiskelijaelämästä 2/3 osalle vastanneista, etäopintojen mukavuus jakoi mielipiteitä

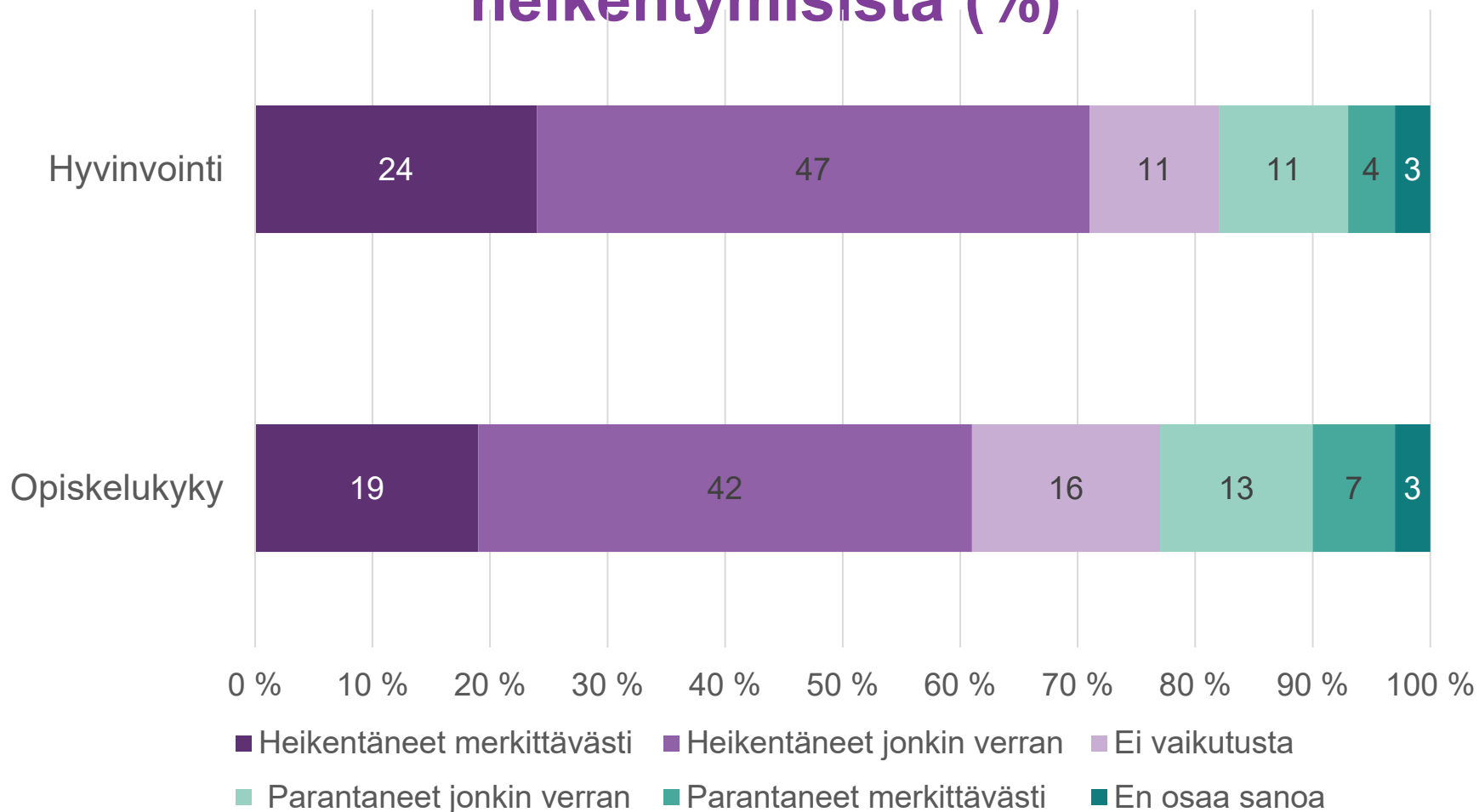
Opintonsa korona-aikana aloittaneista useammat kokivat etäopinnot ja sen oppimisympäristön mukavammaksi kuin aiemmin opiskelleet

Vastanneiden yliopisto- opiskelijoiden opiskelukyky sekä koettu hyvinvointi

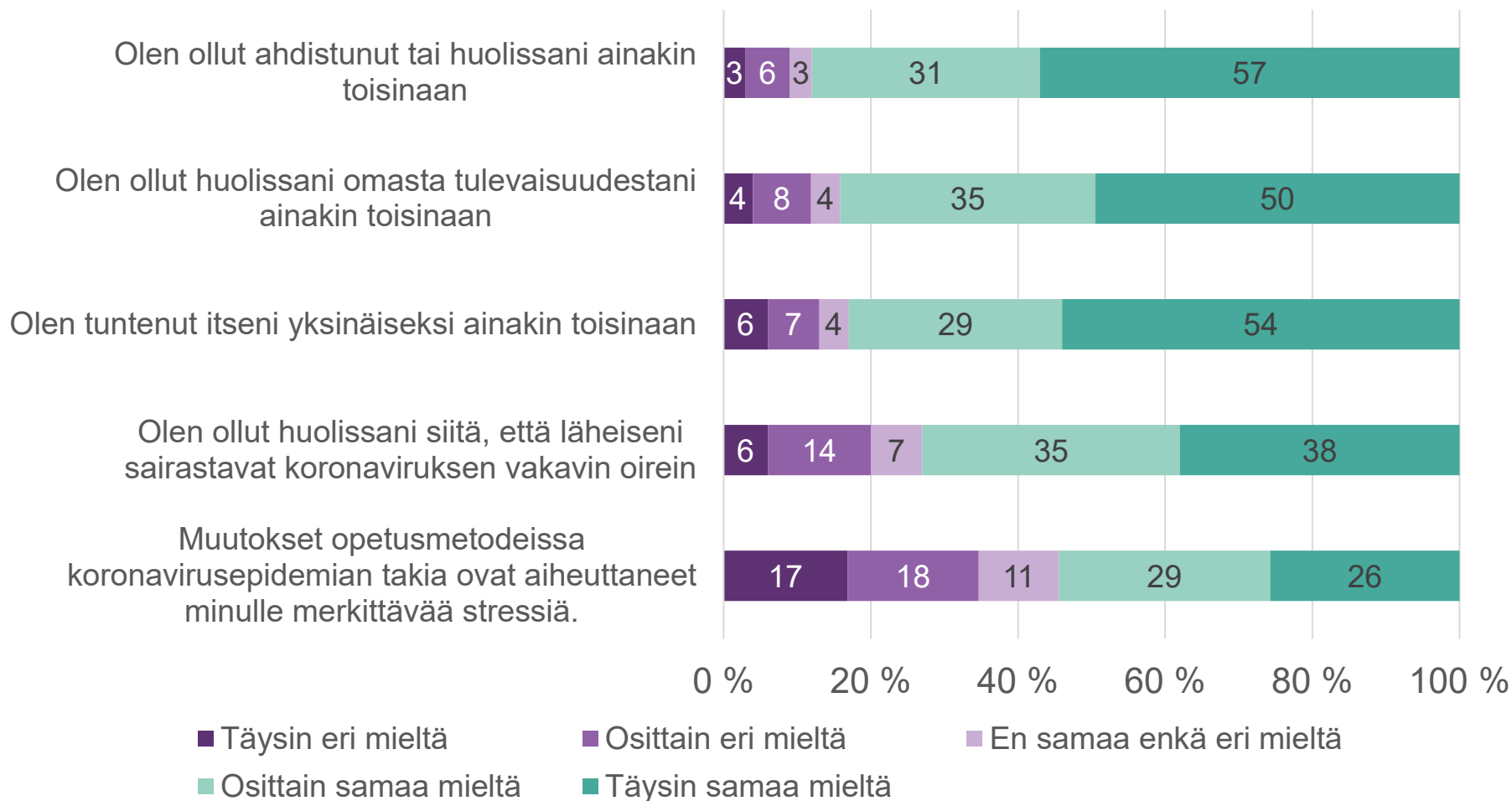

Poikkeusjärjestelyt vaikuttaneet hieman enemmän hyvinvointiin kuin opiskelukykyyn – kaikkiaan 2/3 vastanneista kertoo heikentymisistä (%)

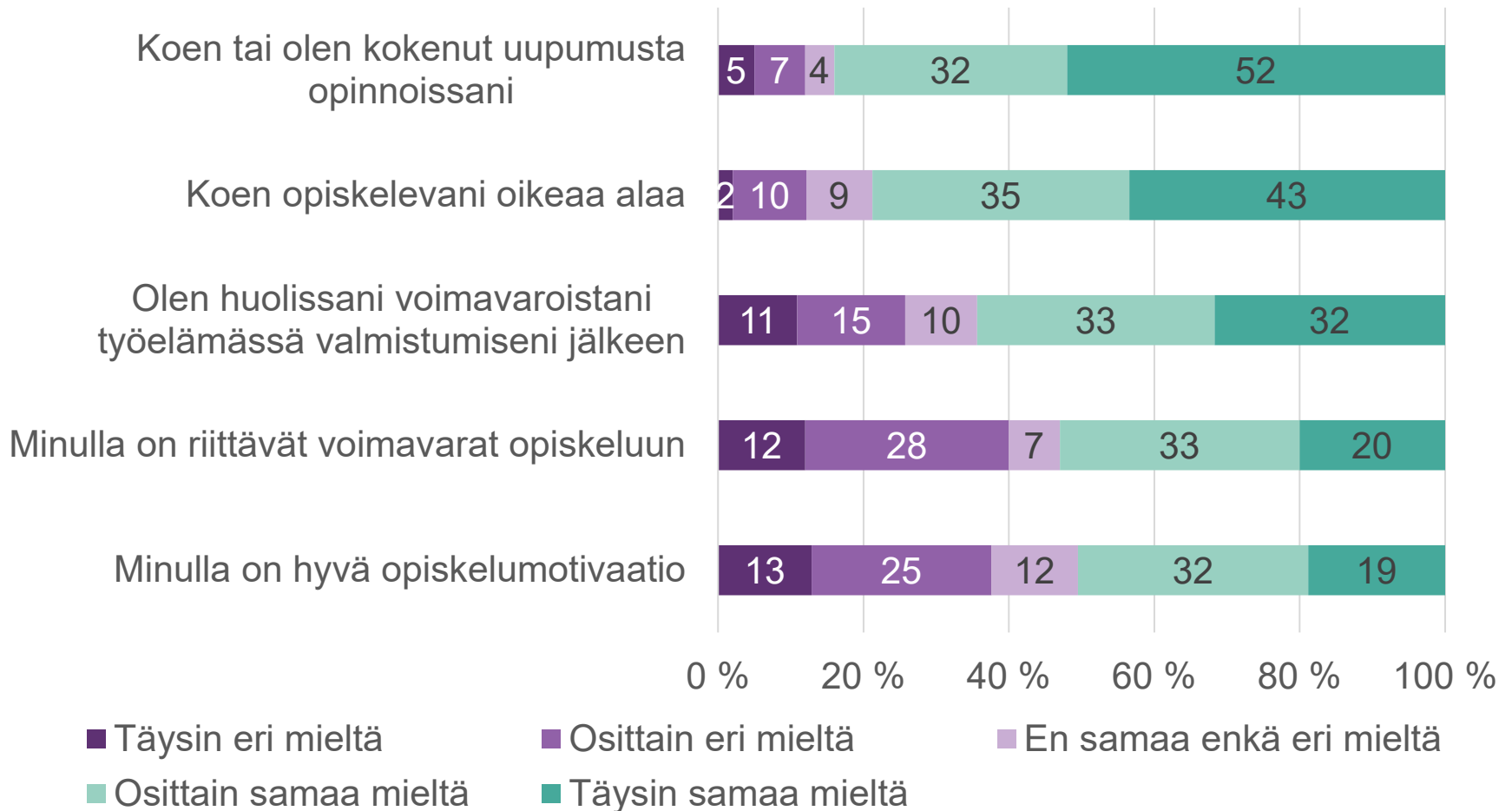

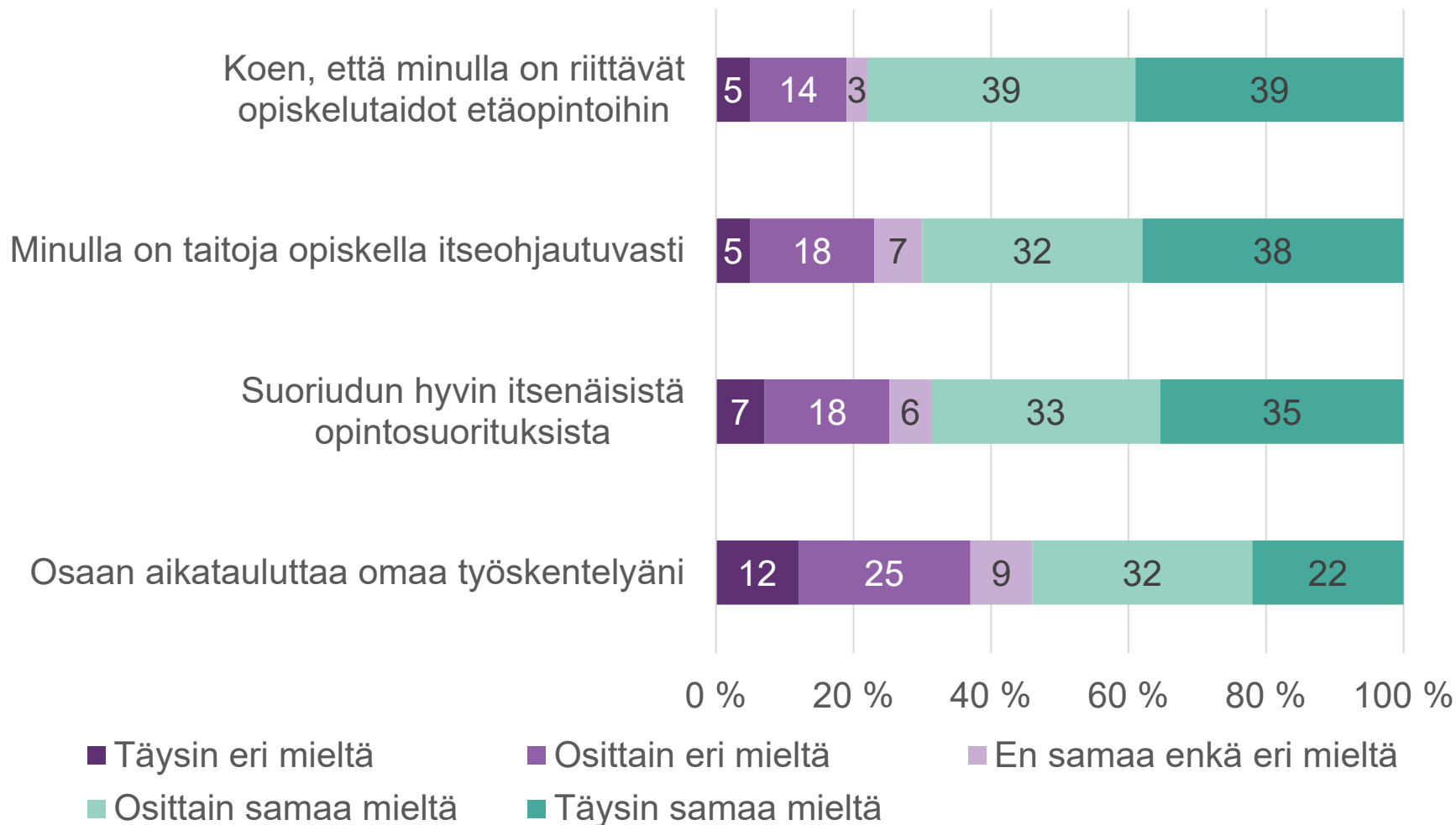
Kokemukset hyvinvoinnista koronavirusepidemian aikana: ainakin toisinaan ahdistusta ja huolta tulevaisuudesta

Omat voimavarat: poikkeusjärjestelyt uuvuttivat, eniten näkemyseroa voimavaroissa ja motivaatiossa

Enemmistöllä hyvät opiskelutaidot, työskentelyn aikataulutus suurin haaste

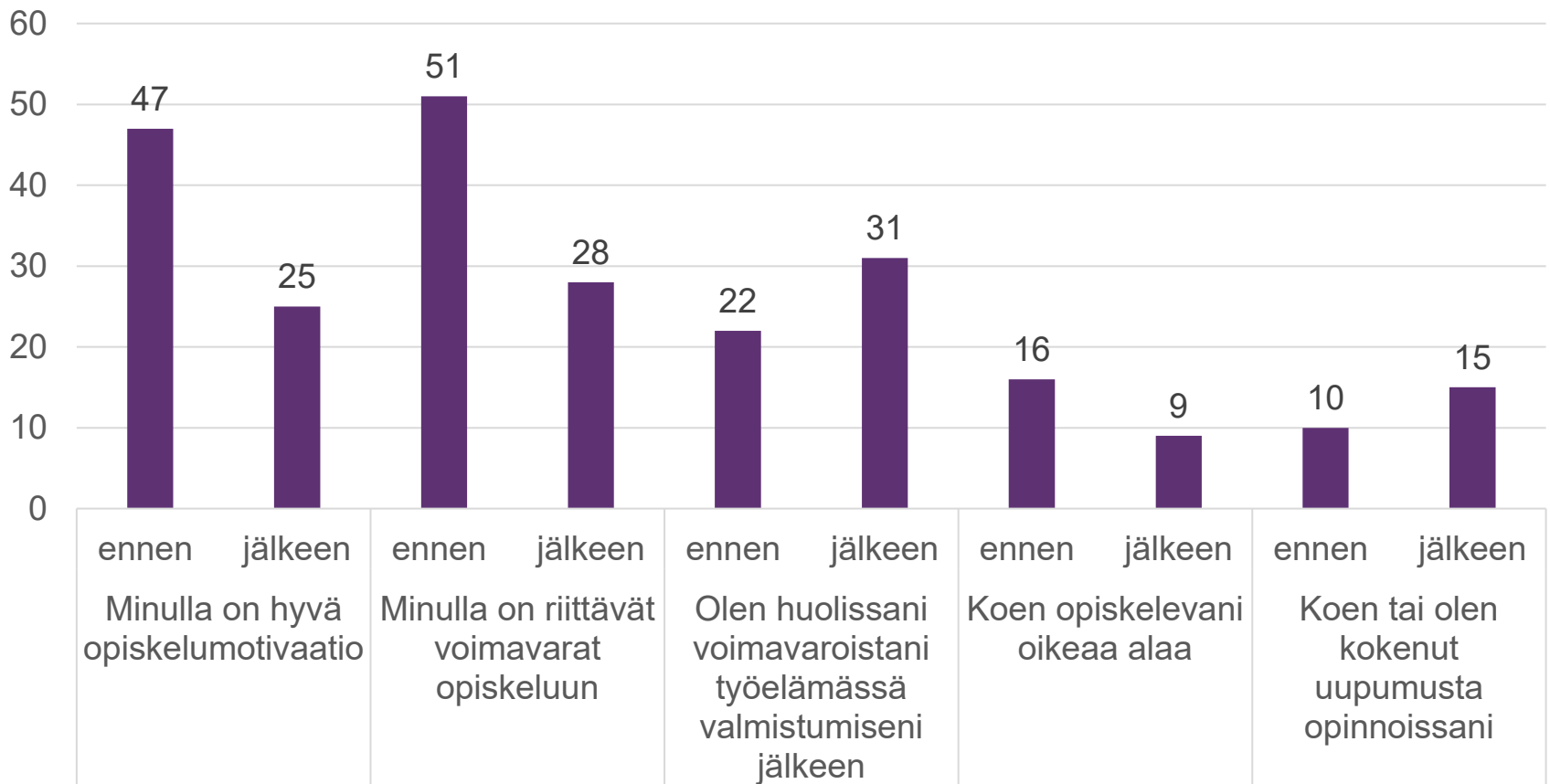
Opiskelijoilla eroja hyvinvoinnissa ja opiskelukyvyyssä – opintojen aloittamisajankohta merkitsevämpi kuin opintojen vaihe tai opintojen päätoimisuus

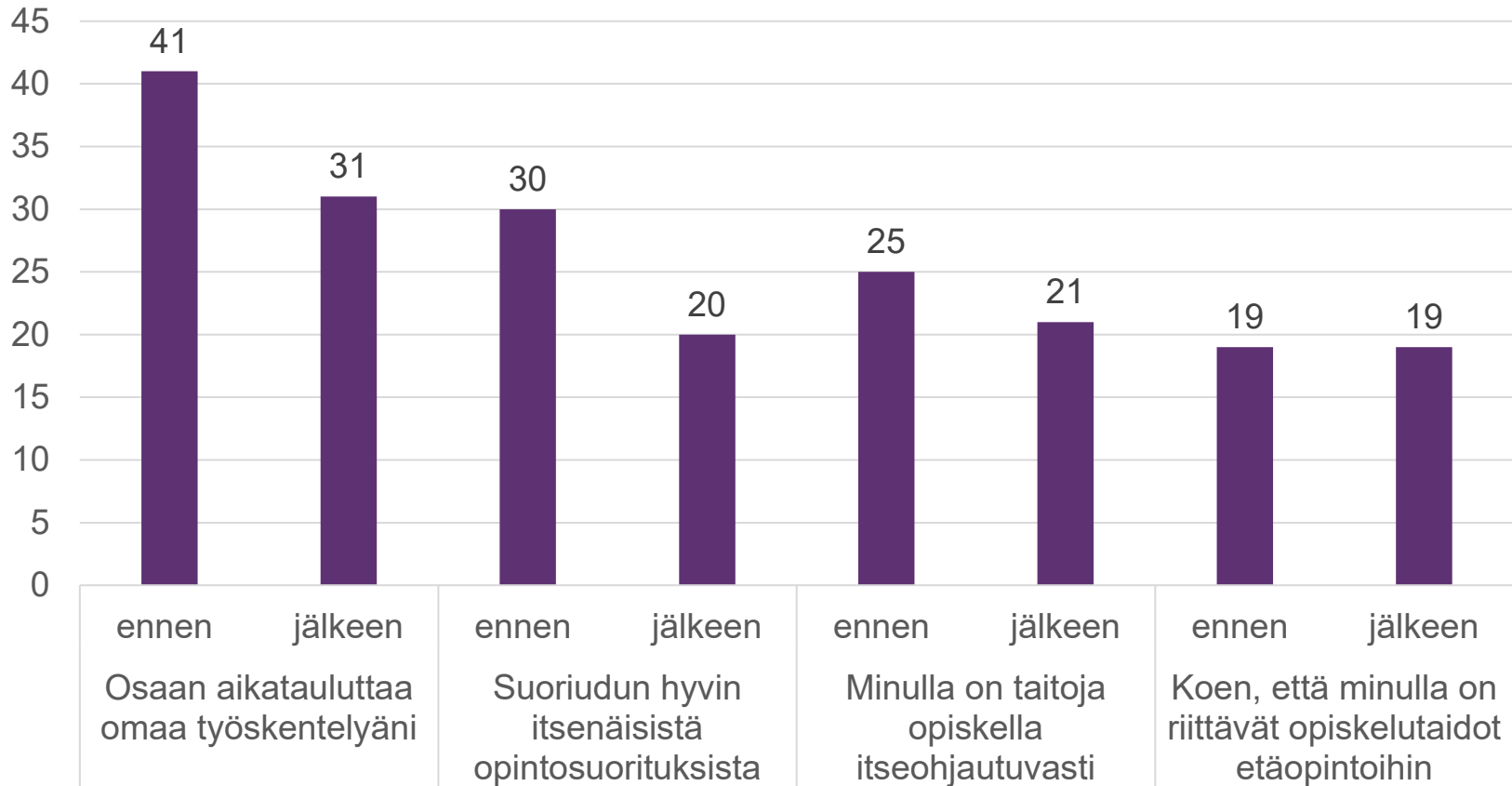
- Useammat opintonsa ennen koronaa aloittaneista olivat kokeneet opetusmetodeissa tapahtuneiden muutosten aiheuttaneen enemmän stressiä kuin koronan tultua aloittaneet (63 % vs. 45 % samaa mieltä, $p < 0,001$)
- Heistä useammat olivat myös kokeneet hyvinvointinsa heikentyneen (76 % vs. 65 %, $p < 0,001$) ja opiskelukykynsä heikentyneen (67 % vs. 53 %, $p < 0,001$) koronavirusepidemian aiheuttamien poikkeusjärjestelyjen vuoksi
- Tätä selittänee se, että heistä useammat kokivat omat voimavaransa ja opiskelutaitonsa paremmiksi kuin ennen koronaa opintonsa aloittaneet

Omat voimavarat ennen korona ja koronan tultua aloittaneilla (% eri mieltä olleiden osuus)

Omat opiskelutaidot ennen koronaa ja koronan tultua aloittaneilla (% eri mieltä olleiden osuus)

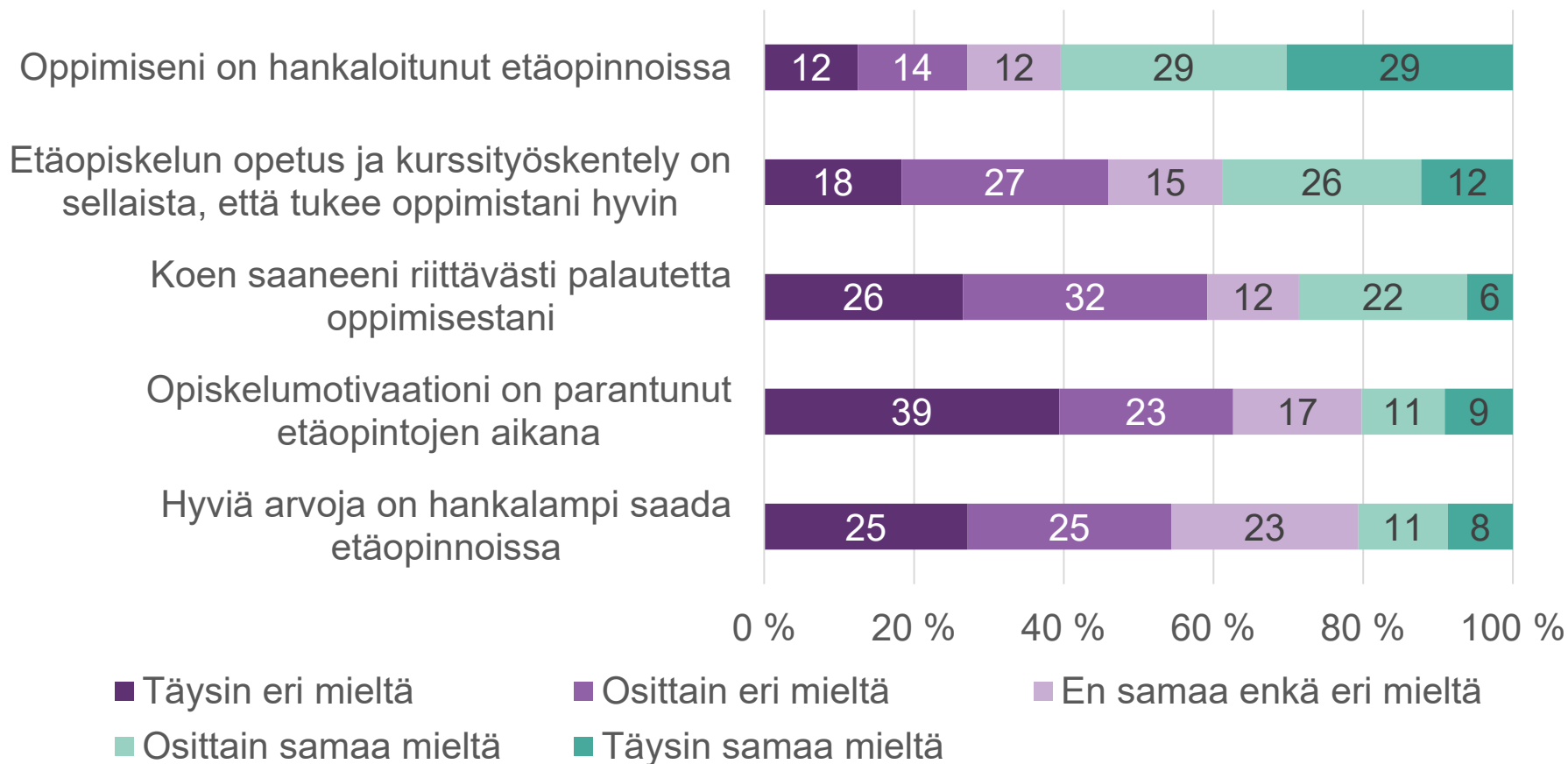

Ajatuksia etäopetuksesta ja oma opiskelukyky sekä yliopiston käytännöt oppimisen mahdollistajia ja haastajia

Suurimmalla osalla opiskelumotivaatio ei ole parantunut, opintojen hankaloitumisesta eniten erimielisyyttä

Avovastauksissa esitettiin kritiikkiä etäopiskelua kohtaan

- Monissa kyselyn avovastauksista tuotiin esiin etäopetuksen ja poikkeusjärjestelyjen huonoja puolia ja sitä, kuinka näin järjestettynä opinnot eivät sopineet itselle ja kuinka niiden myötä opiskelusta ja oppimisesta tuli vaikeampaa.

Sähköpostilla palautetut esseet ja zoom-luennot ovat etäännyttäneet täysin ns. normaalista opiskelusta. Oppiminen on työläämpää nyt, kun vertaisoppimista ei tapahdu, kursseihin liittyviin kysymyksiin on hankala saada vastauksia ja uupuminen tappaa jaksamisen. Kiinnostus omiin opintoihin on lopahtanut lähes täysin, enkä enää tiedä, tulenko koskaan valmistumaan.

(humanististen ja taidealojen kandidaiheeseen opiskelija, aloittanut 2020 – 2022)

Toisilla etäopintojen joustavuus taas helpotti opiskelemista

- Kritiikin vastapainoksi lukuisissa avovastauksissa tuotiin esiin etäopetuksen hyvät puolet ja se, kuinka etäopinnot mahdollistivat paremmin työn ja/tai perheen yhdistämisen opintoihin. Poikkeusjärjestelyt myös säästivät monilla matka-aikaa ja opiskelun paikkariippumattomuutta arvostettiin.

”Etäopiskelu sinänsä on minulle mieluinen ja hyvä tapa opiskella, mutta kotona on ajoittain vaikea saada työrauhaa muiden perheenjäsenten vuoksi. Pidän etäopiskelun joustavuudesta, helpottaa arjen järjestämistä vauvan, koiran, töiden ym. kanssa.

Matkustamiseen ei kulu aikaa, mikä on hyvä.”

(maisteriopiskelija, aloittanut ennen koronaa)

Kahtiajakava koti ja kotona opiskelu keskittymishaaste ja mahdollisuus

- Toisille vastaajista kotona opintoihin keskittyminen oli vaikeampaa kuin opiskelu yliopistolla esimerkiksi kirjastossa, koska kotona oli enemmän erilaisia häiriötekijöitä. Kotona yksin opiskelu, mikä monilla oli lähinnä tietokoneen ruudun katsomista, koettiin myös usein tylsäksi, puuduttavaksi ja vaikeaksi, miksi se osaltaan laski opiskelumotivaatiota ja vaikeutti oppimista.

*Det har försämrat mitt lärande då det är svårt att hålla sig koncentrerad på Zoom och dylikt, lätt att zona iväg
(kasvatusalojen maisteriopiskelija, aloittanut ennen korona)*

- Toisilla kokemukset olivat hyvin päinvastaiset ja kotona keskittyminen koettiin helpommaksi kuin luennoilla. Kotoa käsin koettiin myös mahdolliseksi opiskella paremmin omat voimavarat ja sairaudet huomioiden. Toisilla tunne tasa-arvoisuudesta korostui sen myötä:

*Koronavirusepidemian aiheuttamat poikkeusjärjestelyt ovat mahdollistaneet minulle opiskelun täysipainoisella tavalla, joka muutoin olisi sairauteni vuoksi jäänyt toteutumatta. Lisäksi olen ensimmäistä kertaa tuntenut kuuluvani yliopistoyhteisöön sen tosiasiallisena jäsenenä. Olen surullinen, että "normaaleille suunnitellun normaaliin palaamisen" myötä minun opiskelumahdollisuuteni ja mahdollisuuteni kuulua yhteisöön sekä osallistua katoavat tai vähintään radikaalisti heikentyvät.
(humanististen ja taidealojen kandidivaiheen opiskelija, aloittanut ennen korona)*

- Toisinaan taas jo alkujaan erilaiset opiskelukykyyn vaikuttavat tekijöitä hankaloittivat ja heikensivät ennestään opiskelukykyä, jolloin korona-aikana opiskelu vaikeutui.

Aina opiskelua?

- Kotiin liittyi keskittymisen lisäksi myös haaste opiskelun ja vapaa-ajan rajan hämärtymisestä, jolloin tekemisen välille ei tullut selkeää eroa. Tämän monet kokivat kuormittavaksi ja opiskelukykyä heikentäväksi nähtiin se, ettei kotona ollut aina helppoa muodostaa rutiineja, jotka olisivat tukeneet rajan syntymistä.

Att inte gå till skolan och fysiskt vara där har gjort att hemläsningen har blivit lite lidande. Detta då livet innan har varit så inrutat att då jag kommer hem från skolan får jag ta det lugnt och vila. Är jag hemma hela tiden och är på zoomföreläsningar är det mycket lättare att gå och lägga sig i sängen efteråt istället för att sätta sig exempelvis i bibban i skolan och läsa mer rätten av dagen.

(humanististen ja taidealojen kandidaatin opiskelija, aloittanut 2020 – 2022)

Poikkeusjärjestelyjen myötä pinnallisempaa oppimista syvyyden sijaan

- Osa vastaajista kirjoitti, että opiskelukyvyn heikentymisen ja itsenäisen opiskelun vaativuuden myötä oman oppimisen koettiin jäävän toisinaan pinnalliseksi eikä kokonaisuutta ja syvempää oppimiskokemusta syntynyt.

Etäluennoilla keskittyminen on ollut vaikeaa ja välillä lähes mahdotonta. Opetus on tuntunut jäävän pinnalliseksi. Usein on ollut vaikeaa hahmottaa, mitä kursseilla kuuluisi oppia.

(tekniikan alojen maisteriopiskelija, aloittanut ennen koronaa)

- Toisilla oli herännyt myös huoli omasta osaamisestaan opetuksen vähäisyyden vuoksi.

Koen olevani täysin oman opiskeluni / tiedonhakuni varassa. Opetus on jäänyt niin vähäiseksi, että huolestuttaa, kuinka paljon tietoa on jäänyt oppimatta.

(luonnontieteiden kandidivaiheen opiskelija, aloittanut ennen koronaa)

Opetus tehnyt opiskeluista ja oppimisesta toisinaan haastavampaa, luentotallenteet suurena apuna oppimisessa

- Toiset vastaajista taas kokivat oppineensa paremmin, kun on voinut kerrata rauhassa kotona luentotallenteita. Kurssien käytännön järjestelyjen merkitys näin korostui monilla vastaajilla.

”Teoria on jäänyt ehkä paremmin mieleen näin kuin mitä se olisi jäänyt luentosalissa. Etenkin luentotallenteet ovat olleet pelastus, koska niitä voi tarvittaessa kelata ja katsoa uudestaan kun jotain menee ohi.”

(humanististen ja taidealojen kandidaiheen opiskelija, aloittanut 2020 – 2022)

- Myös opetuksen laatu ja opettajien panostus etäopetukseen ja sen kiinnostavaksi tekemiseen koettiin tärkeäksi. Kaikki opettajat eivät vastaajien mukaan olleetkaan jaksaneet panostaa etäopetukseen, kun taas toiset olivat rakentaneet etäopetuksesta hyvin opettavan.

”Osa opettajista on osannut koostaa kurssinsa siten, että sitä on miellyttävä käydä, mutta osalla tietotekniset taidot ovat pahasti hakusessa.”

(humanististen ja taidealojen kandidaiheen opiskelija, aloittanut 2020 – 2022)

Opiskelukaverit tärkeitä opiskelukyvyn ja oppimisen kannalta

- Monille yksin opiskelu kävi uuvuttavaksi ja opiskeluista tuli raskasta. Useat vastaajista toivat esille yksinäisyyden kokemuksensa ja sen kuinka tämä heijastui negatiivisesti opiskeluihin

”Etäopinnot ovat opintoina esimerkiksi luennoitsijoiden toimesta toimineet kyllä hyvin, mutta se että ei ole päässyt luokkahuoneisiin, näkemään ihmisiä tai kampukselle itselleen on ollut kaikista eniten henkisesti kuormittavaa ja tehnyt opiskelusta suorittamista, ei niinkään motivoitua oivaltamista.”

(humanististen ja taidealojen kandidaiheen opiskelija, aloittanut 2020 – 2022)

- Opiskelukavereita kaivattiinkin etäopintojen joustoista ja sen mukanaan tuomasta opiskelukyvyn parantumisesta huolimatta.

”Toisaalta olen nauttinut, että olen saanut opiskella omassa rauhassa ja tahdissa mutta välillä olen kokenut yksinäisyyttä. Ei ole voinut niin helposti kysyä esim. opiskelukavereita olenko ymmärtänyt jonkun tehtävän oikein tai miten he lähestyvät jotain asiaa.”

(kauppa, hallinto ja oikeustieteet –alan maisteriopiskelija, aloittanut 2020 – 2022)

- Kotona yksin opiskelun myötä monilla informaali oppiminen ja vertaisoppiminen oli selvästi vähentynyt tai jäänyt kokonaan pois ja yksi vastaajista kiteytti monien ajatukset:

”Vertaistuen, keskusteluiden ja opiskeluryhmän puute ovat heikentäneet oppimista”.

(kasvatusalan maisteriopiskelija, aloittanut ennen korona)

- Vastaajien kirjoituksista kävi ilmi myös turhautuminen ja harmistus siihen, että ryhmätyöt olivat hankalampia, kun ei ollut kasvokkaista vuorovaikutusta.

”Det är mycket lättare att samarbeta i grupp när man träffas på plats! På zoom har exempelvis vissa gruppmedlemmar inte på kameran och sitter bara tysta. Hur ska man kunna samarbeta med någon som bara sitter som en svart tyst ruta och inte svarar på frågor?”

(humanististen ja taidealojen maisteriopiskelija, aloittanut ennen korona)

- Opiskelukaverit näyttäytyivät näin monin tavoin merkityksellisiltä opiskelukyvyn ja oppimisen kannalta, vaikkei monet kyselyn vastaajista kokeneet opiskelua yhteisölliseksi

Opiskeluyhteisöllisyys

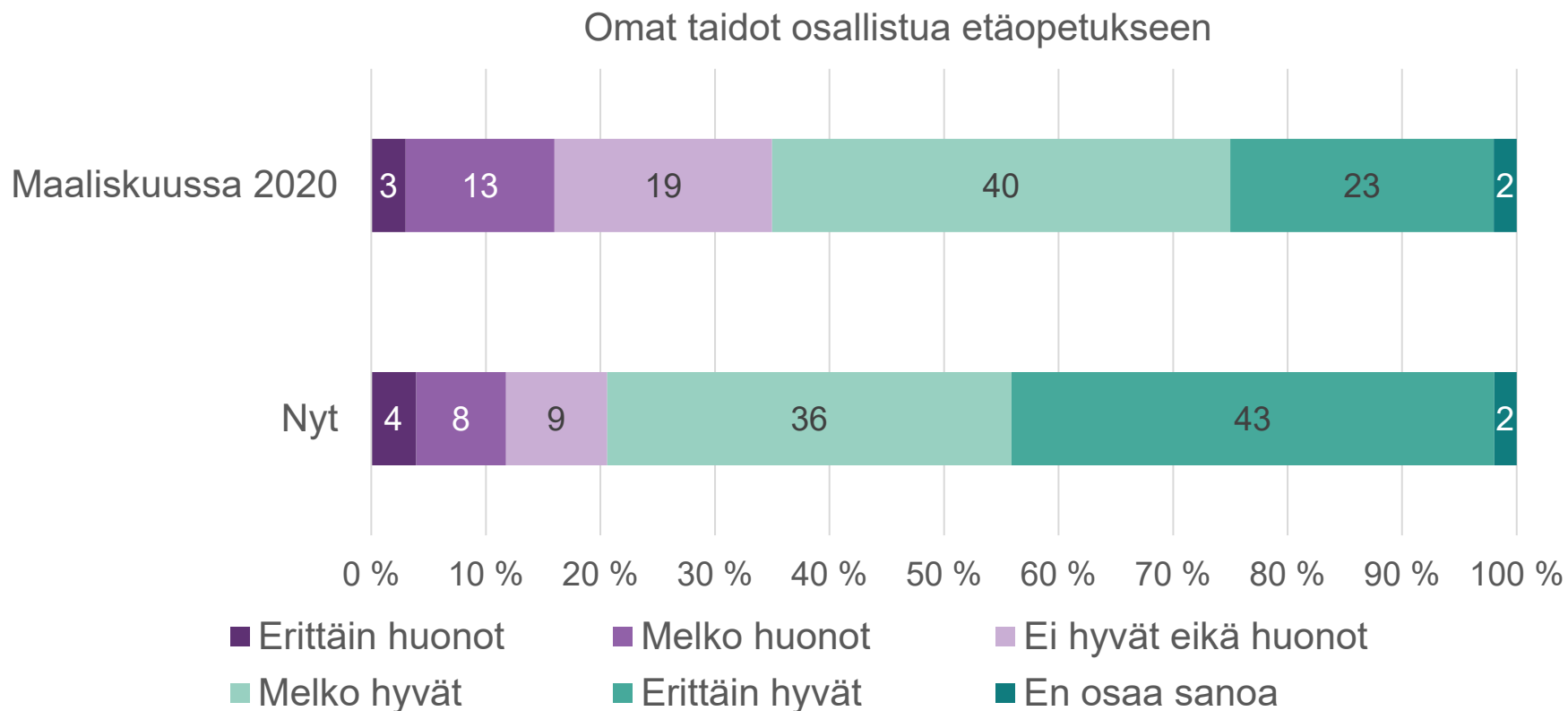
- Vastanneista useimmat kokivat kuuluvansa omien opiskelukaverien muodostamaan pieneen porukkaan (puolet samaa mieltä), vähiten koko korkeakouluun (viidennes)
- 5 % vastanneista koki, ettei heillä ollut omista opiskelukavereista muodostunutta pientä kaveriporukkaa
- Opiskelutoverien kesken livetapaamiset olivat suosituimpia kuin etätapaamiset: alle viidennes oli pitänyt vähintään viikoittain yhteyttä opiskelutovereihin etäyhteydellä, livenä 30 %. Etänä oltiin jätetty myös useammin pitämättä ollenkaan yhteyttä.
- Korona-aikana vastaajat olivat osallistuneet melko vähän vapaa-ajan tapahtumiin: viidennes ei mihinkään, reilu puolet johonkin ja loput useimpiin

Hankittu osaaminen ja mitä jäänyt uupumaan

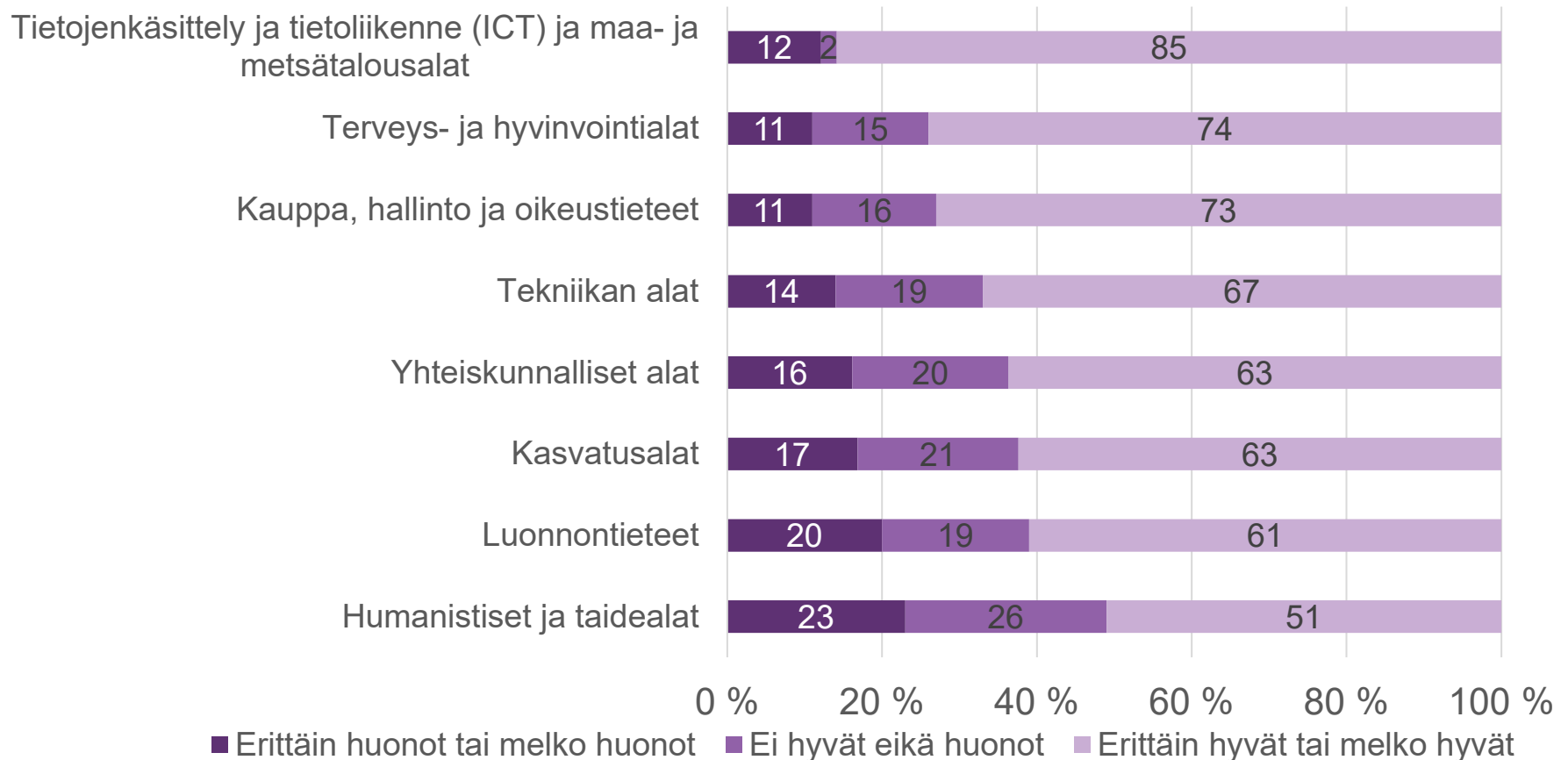

Opiskelijoiden taidot osallistua etäopetukseen vankistuneet koronaepidemian aikana – kuitenkin lähes viidennes koee yhä taitonsa huonoiksi

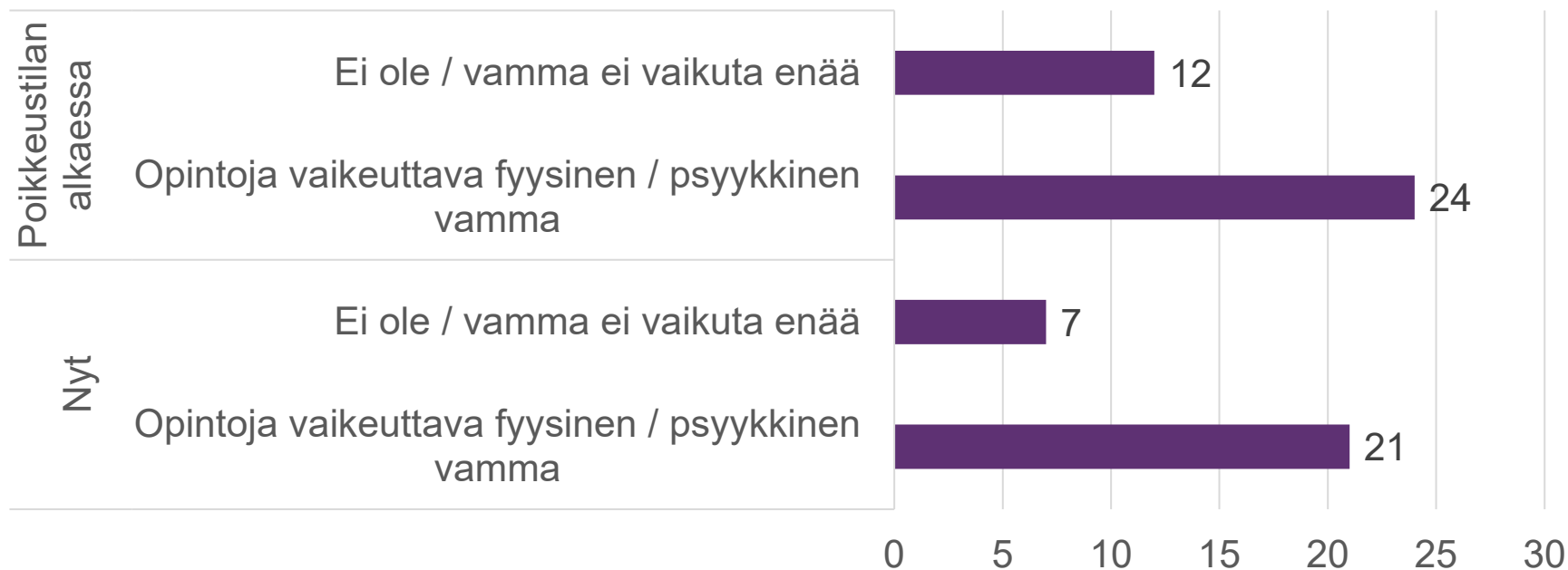
Alakohtaisia eroja etäopiskelutaidoissa korona-ajan alkaessa ($p < 0,05$), erot loiventuneet ajan kuluessa (ei til. merk. eroja)

Omat taidot osallistua etäopetukseen

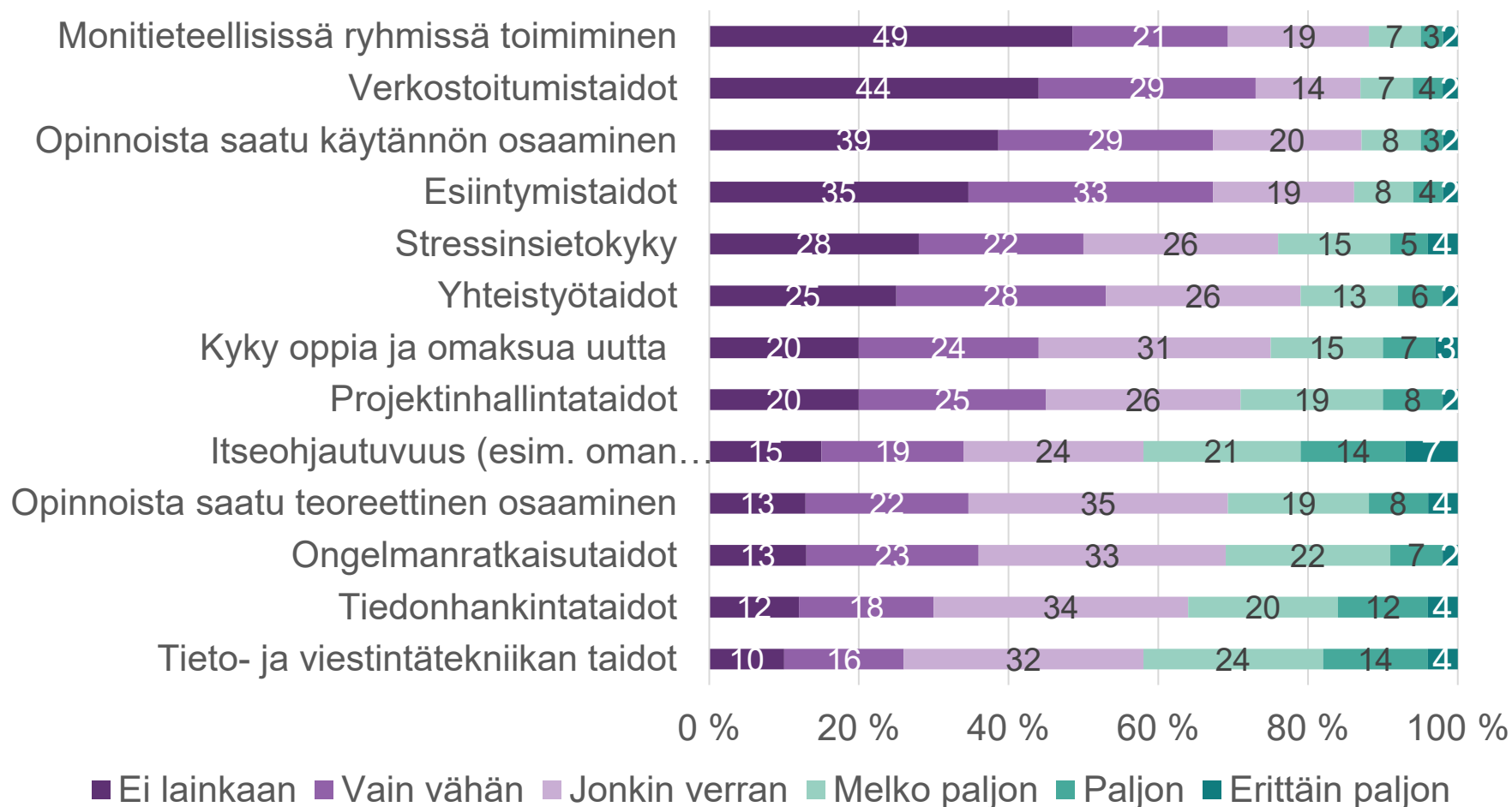

Fyysisen tai psyykkisen vamman omaavat kokevat taitonsa osallistua etäopetukseen huonommiksi kuin he, joilla ei opintoja haittaa vammaa

Omat taidot osallistua etäopetukseen, % maininnut erittäin
huonot tai melko huonot

Työelämätaidoista tieto- ja viestintätekniikan taidot kehittyneet eniten, monitieteiset ryhmätyötaidot ja verkostoituminen vähiten

TVT-taitojen lisäksi opittu erityisesti itseohjautuvuutta sekä tiedon hankintaa

- Kyselyn avovastauksessa myös tieto- ja viestintätekniikan taidot oli keskeinen esille tuotu opittu taito ja niiden nähtiin palvelevan hyvin tulevaisuuden työelämää

”Tietotekninen osaaminen on kohonnut erinomaiselle tasolle ja tietotekniikan hyödyntäminen opinnoissa ja työelämässä on arkipäiväistynyt.”

(kasvatusalojen maisteriopiskelija, aloittanut ennen koronaa)

- Etäopintojen vaatimus itseohjautuvuudesta ilmeni myös vastaajien kokemuksista. Samoin tiedon hankintaan kytkeytyvät taidot korostuivat, koska vastuu opiskelusta on ollut itsellä ja on täytynyt muun muassa etätenteissä osata etsiä nopeasti oikea tieto.

”Olen oppinut aikana käsittelemään suuria määriä akateemista tekstiä, sillä on ollut omilla harteilla löytää teoksista kohdat jotka ovat kurssille relevantteja.”

(humanististen ja taidealojen maisteriopiskelija, aloittanut ennen koronaa)

Yksin itsenäisesti opiskelun seuraus: Sosiaaliset taidot korostuivat oppimisvajeena

- Kysymyksessä mitä taito jäänyt oppimatta etäopinnoissa verrattuna opintoihin ilman poikkeusjärjestelyjä korostui vastaajilla sosiaaliset taidot ja se kuinka puutteellisesti oltiin opittu
  - 1) vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja
  - 2) pystytty verkostoitumaan ja sosiaalistumaan omaan alaan
  - 3) harjoittelemaan esiintymistaitoja etenkin kasvokkain ja
  - 4) opettelemaan akateemiseen maailmaan kuuluvaa argumentointia ja käymään keskusteluja

Eräs yhteiskunnallisten alojen kandidaiheen opiskelija tiivisti asian:

”Esiintymis-, verkostoitumis- ja yhteistyötaidot ei kehity yksin esseetä kirjoittaessa. Tuntuu että sosiaaliset taidot yleensä on huonontuneet.”

Opetusmuoto aiheen mukaan: käytännön osaamista oltaisiin kaivattu enemmän

- Toinen iso teema, joka esiintyi vastauksista oli käytännön taitojen oppimisen heikkous, jonka nähtiin johtuvan pitkälti verkko-opintoihin siirtymisestä ja lähiopetuksen karsimisesta. Käytännön taitojen uupumaan jäänti korostui erityisesti tietyillä aloilla ja laboratoriokurssit kuten myös erilaiset taito- ja taideaineet mainittiin monissa vastauksissa.

”Laboratoriotöitä on yksinkertaistettu ja siirretty verkkoon, joka haittaa käytännön osaamisen kerryttämistä, joka yliopistossa muutenkin on lähes olematonta. Muiden opiskelijoiden kanssa ei pääse verkostoitumaan millään tavalla.”

(tekniikan alojen maisteriopiskelija, aloittanut ennen koronaa)

- Kyselyyn vastaajat esittivätkin mielipiteensä siitä, ettei jokainen aihe sovellu etänä opetettavaksi.

”Joissain opintojaksoissa olisi ollut hyödyllistä läsnäopetus aiheen käytännönläheisen luonteen vuoksi, mutta onneksi niitä ei ollut paljon. Teoreettiset opintojaksot ovat onnistuneet hyvin myös etänä.”

(kasvatusalojen maisteriopiskelija, aloittanut ennen koronaa)

Ei mitään lisää, vain paljon menetettyä?

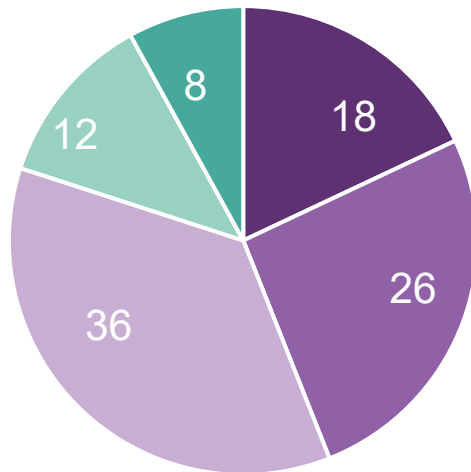
- Mainittujen keskeisten osaamisvajeiden lisäksi tutkimukseen osallistuneiden vastaukset kysymykseen mitä oltiin opittu enemmän toivat näkyväksi oppimisen haasteita ja vaikeutta. Kaikkiaan yli 60 vastaajaa vastasi esitettyyn kysymykseen, ettei ollut oppinut mitään enempää.

”En, enkä koe että olisinkaan. Jos minulla ei olisi ollut näitä taitoja valmiiksi, olisin tuskin suoriutunut mistään kursseista etäaikana.”

(humanististen ja taidealojen kandivaiheen opiskelija, aloittanut 2020 – 2022)

Poikkeusjärjestelyjen vaikutukset opintojen edistymiseen jakoivat mielipiteitä (% , n = 661)

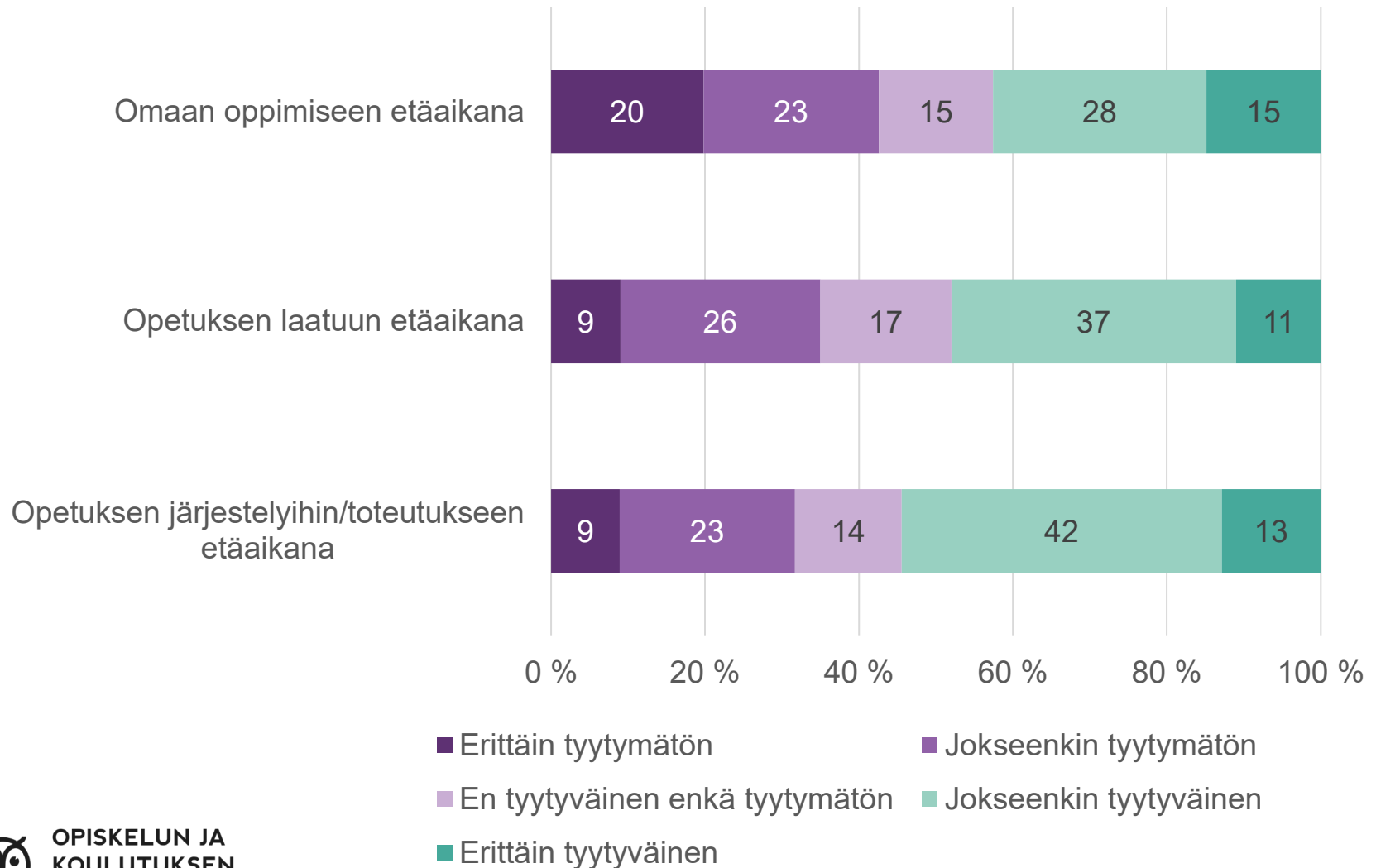
- Merkittävästi hidastaneet
- Hieman hidastaneet
- Ei vaikutusta
- Hieman nopeuttaneet
- Merkittävästi nopeuttaneet

Ennen korona-aikaa opiskelunsa aloittaneista yli puolet (54 %) ajatteli opintojen hidastuneen, kun taas koronan jälkeen aloittaneista tätä mieltä oli kolmannes (32 %) ($p < 0,001$).

Myös koulutusala erotteli vastaajia: Terveys- ja hyvinvointialan opiskelijoista vain viidennes (21 %) ajatteli opintojensa hidastuneen, kun eniten näin ajatteli luonnontieteen alojen opiskelijoista (57 %) ($p < 0,001$).

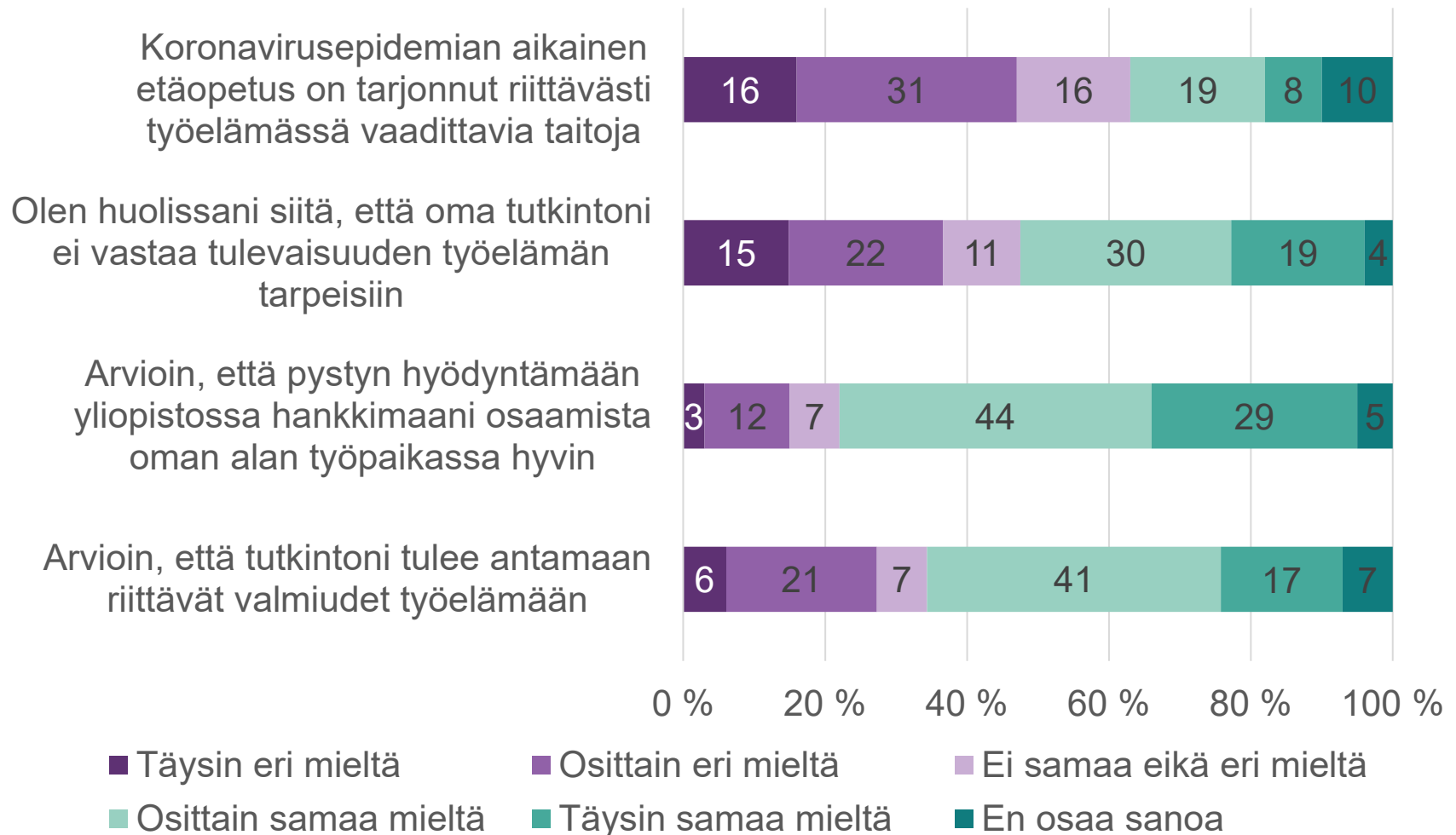
Opetukseen ollaan tyytyväisempiä kuin omaan oppimiseen etäaikana

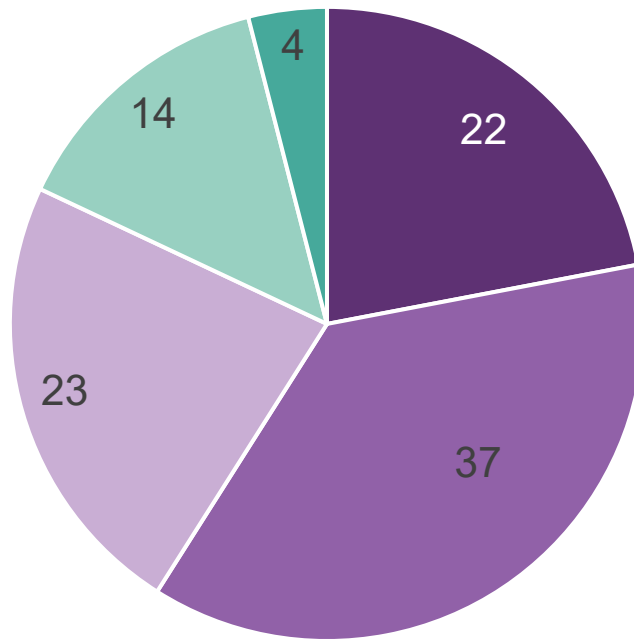
Kokemukset työelämäsiirtymistä

Mielipiteitä koronavirusepidemia-ajan opintojen yhteydestä työelämään (%)

Arvio valmistumisen jälkeisistä työsaantimahdollisuuksista (% , n = 661)

- Erittäin hyväksi
- Melko hyväksi
- Ei hyväksi eikä huonoiksi
- Melko huonoiksi
- Erittäin huonoiksi

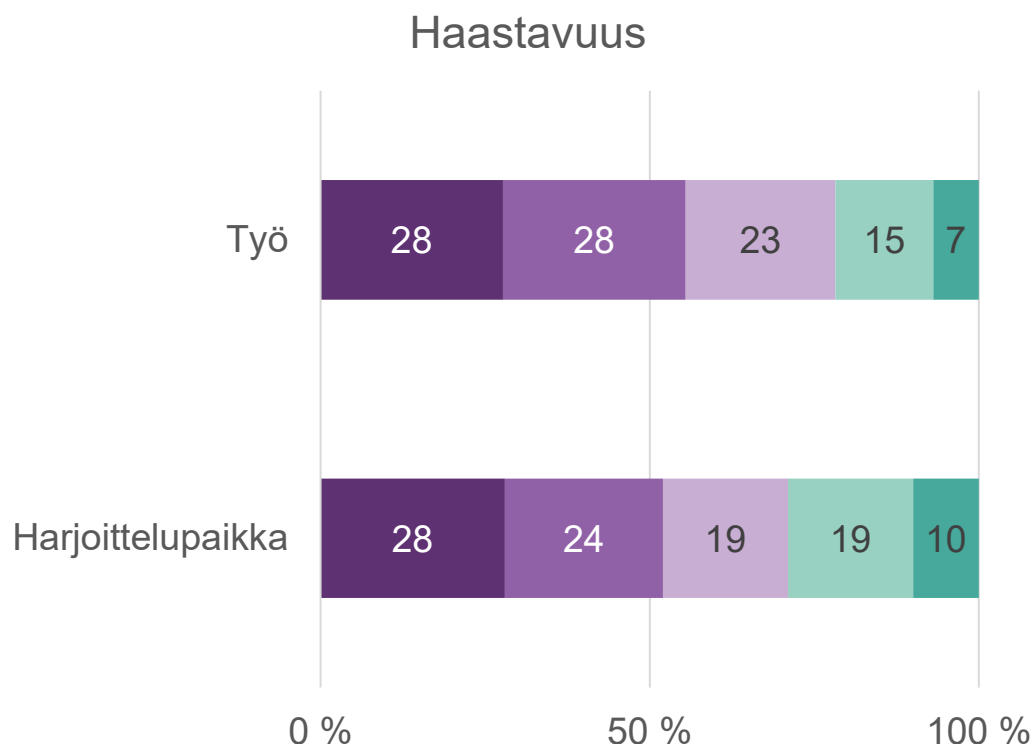
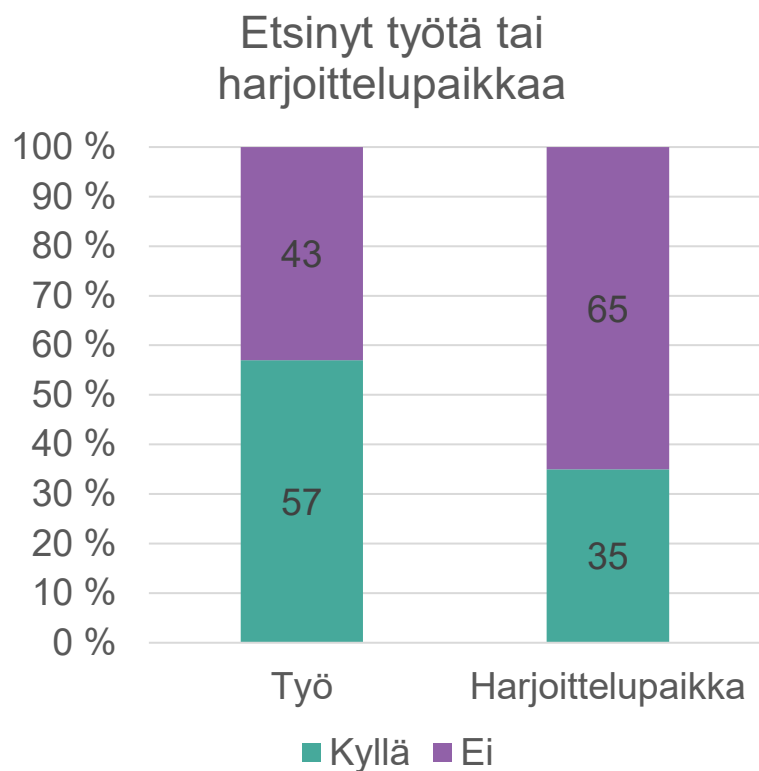
Eniten huolissaan työsaantimahdollisuuksistaan olivat humanististen ja taidealojen opiskelijat, heistä 31 % arvioi mahdollisuudet melko tai erittäin huonoiksi, ja yhteiskunnallisten alojen opiskelijat, joista näin ajatteli 29 %. Sen sijaan tekniikan alan opiskelijoista näin ajatteli vain 4 % alan opiskelijoista, jotka vastasivat kyselyyn ($p < 0,001$)

Myös heillä, joilla oli fyysinen tai psyykkinen opiskeluja haittaava vamma arvioivat työsaantimahdollisuuksensa huonommaksi (24 % vs. 15 %, $p < 0,001$)

Työtä etsitty harjoittelupaikkaa useammin, yli puolet kokeneet saamisen haastavaksi

Ennen koronaa aloittaneet olivat etsineet useammin töitä tai harjoittelupaikkaa. Haasteellisuuden kokemuksessa ei til. merk. eroja.

Peruuntuneita paikkoja, mutta myös muuttumattomuutta

- Avovastauksissa suurimmiksi haasteiksi löytää työtä mainittiin paikkojen vähäinen määrä sekä peruuntumiset. Samoin harjoittelupaikan löytämisestä haastavaa teki se, että paikkoja oli vähemmän tarjolla. Paikkoihin on myös paljon hakijoita, joka entisestään vaikeuttaa työn tai harjoittelupaikan saamista.

”Etenkin pandemian alussa oman alan kesätyöt ja harjoittelupaikat vähenivät merkittävästi, joten oli vaikea hakeutua niihin.”

(yhteiskunnallisten alojen maisteriopiskelija, aloittanut ennen koronaa)

- Monet kuitenkin kokivat ettei tilanne ole erityisesti koronan vaikutuksesta muuttunut, vaan omalla alalla on aina ollut vaikea työllistyä. Toisilla taas harjoittelupaikka on aina hoitunut yliopiston kautta, joten sen vuoksi tilanne ei ole muuttunut.

”Harjoittelupaikan saamisen vaikeus ei mielestäni ole liittynyt koronapandemiaan.

Harjoittelupaikkoja yleisesti on vaikea saada, sillä hakijoita on paljon. Ehkä ennemmin on ollut vaikeus tunnistaa oma osaamiseni ja se, millaisiin tehtäviin minulla on valmiuksia.”

(humanististen ja taidealojen maisteriopiskelija, aloittanut ennen koronaa)

Etähaastatteluja, osaamattomuutta ja yliopiston toimet edistäjinä ja estäjinä

- Muutamat vastaajista toivat esiin sen, että on ollut vaikea antaa itsestä oikea kuva ilman kasvokkaista vuorovaikutusta. Toisaalta taas etähaastattelut oltiin nähty helpottavat etsintää eikä työ ollut aina niin paikkaan sidottua.

*”Haastattelut oli helpompi toteuttaa etänä videopuheluissa (luntilaput ym.)”
(tekniikan alan maisteriopiskelija, aloittanut ennen koronaa)*

- Toiset mainitsivat kokeneensa työn haun haastavaksi, jos oma osaaminen ei ollut riittävällä tasolla tai on vääränlaista työkokemusta.

*”Ongelmana on, että ei ole alan kokemusta ja harjoittelupaikatkin menee sellaisille, joilla on jo alan kokemusta”
(humanististen ja taidealojen kandidivaiheen opiskelija, aloittanut 2020 – 2022)*

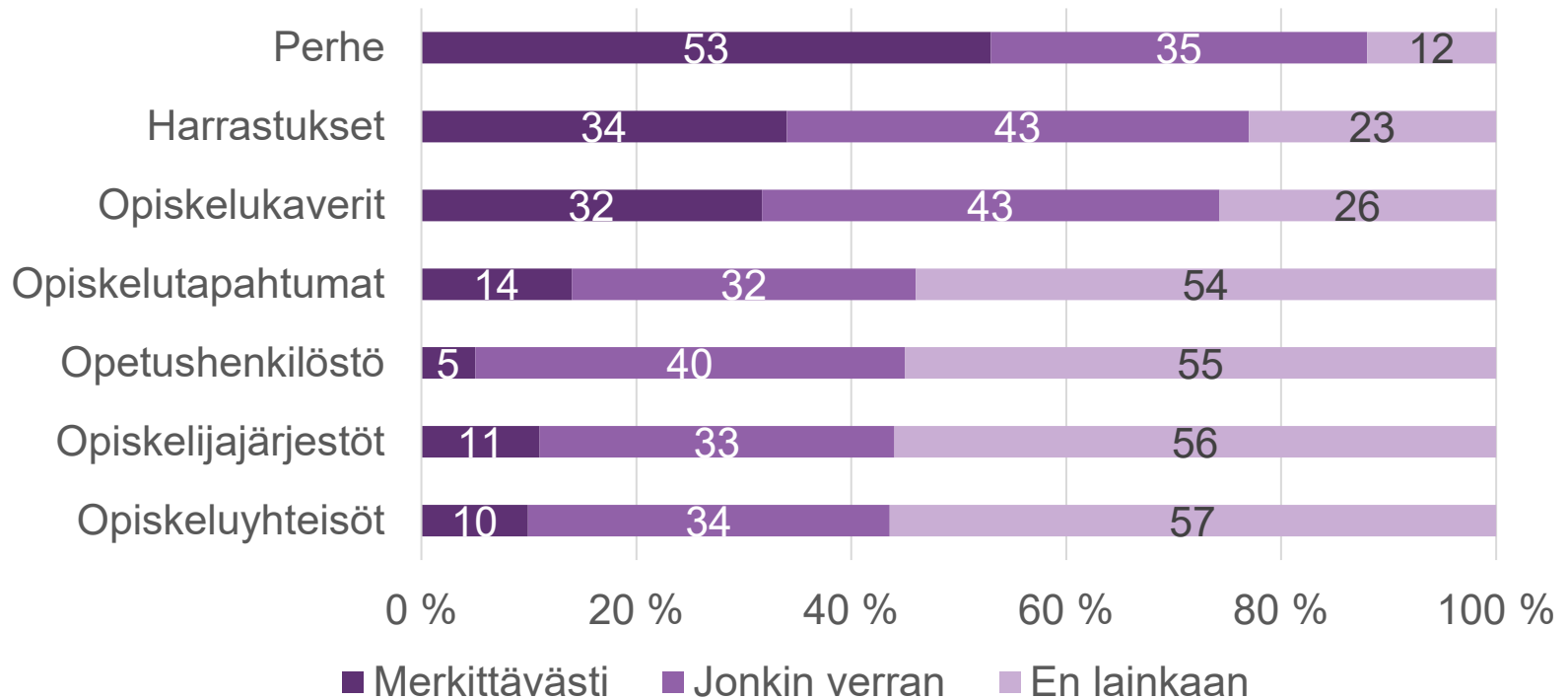
- Oman haasteensa on tuonut myös yliopistojen toimet: asioita on toisinaan jäänyt hoitamatta ja muutamat mainitsivat harjoittelutuen puutteen.

Tuki opintoihin

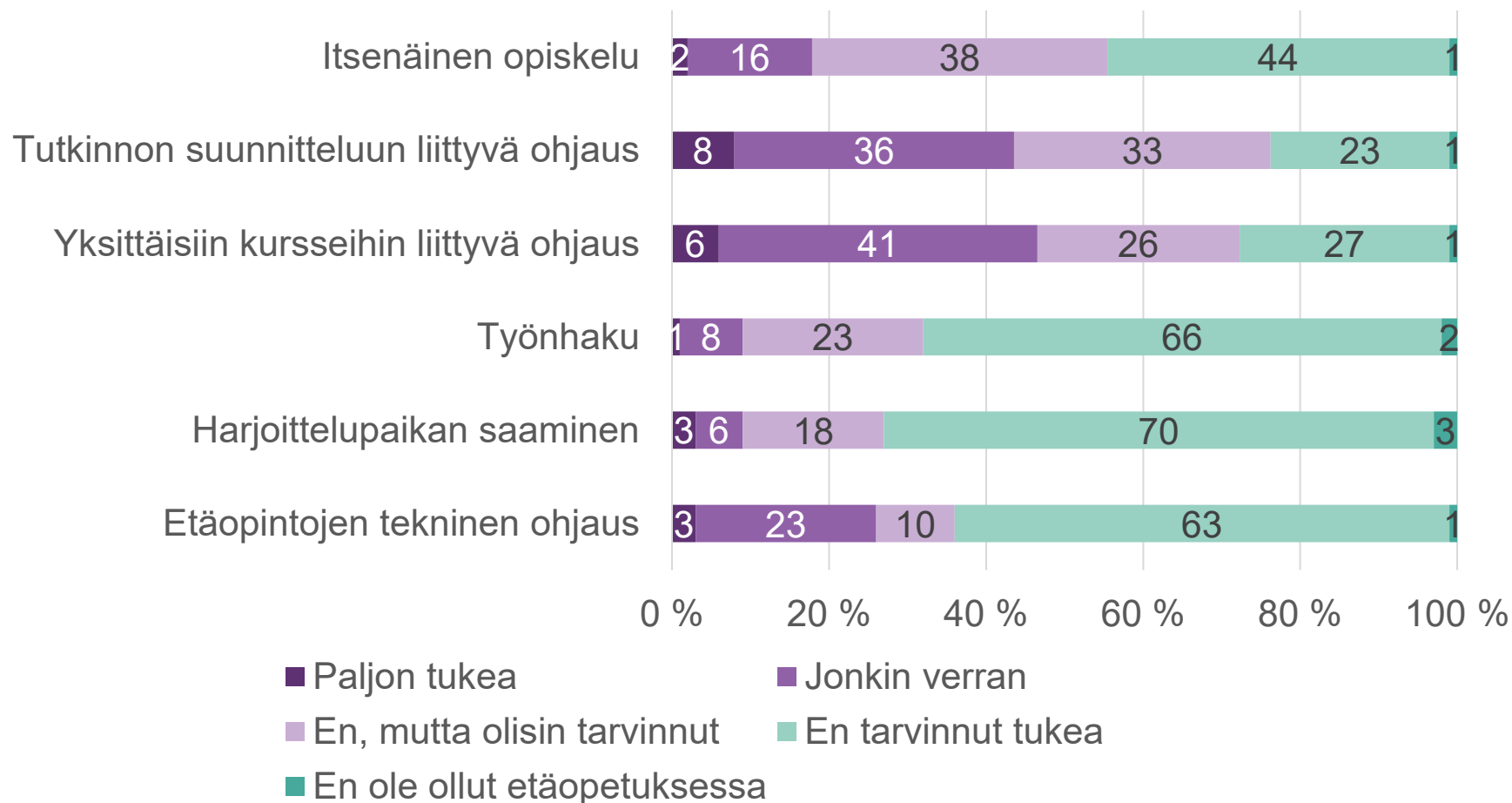
Perhe ja harrastukset suurimmat opiskelijan tukijat ja voiman antajat

Huomionarvoista on, että yli puolet vastaajista eivät kokeneet saaneensa lainkaan tukea opiskelijayhteisöltä, opiskelijajärjestöiltä tai opiskelutapahtumista eikä opetushenkilöstöltä

Itsenäiseen opiskeluun tukemiselle suurin tarve, eniten tukea saatu yksittäisiin kursseihin liittyen

Opiskelijoilla moninaisia tuentarpeita

- Kyselyn avovastauksessa opiskelijoiden erilaiset tuen tarpeet konkretisoituivat ja esiin tuotiin tarpeita yleisestä opintoihin ohjaamisesta alkaen aina työnhakuun ja opiskelukyvyn ylläpitoon. Opinnäytetyöt kuten myös erilaiset järjestelmät ja työkalut olivat myös useamman mainitsemaa asioita. Toisinaan tuen tarpeet olivatkin hyvin moninaiset:

”Intership, sisu, studying platform and curriculum”

(tekniikan alan opiskelija, aloittanut 2020 – 2022)

Yhteenveto ja johtopäätökset

Keskeisiä havaintoja ja pohdintaa

- Vastanneilla yliopisto-opiskelijoilla hyvinvointi oli heikentynyt korona-aikana opiskelukykyä enemmän ja enemmistö koki, että etäopintoihin oli jo alkujaan hyvät valmiudet. Kuitenkin vastanneista yhä noin viidennes koki, etteivät omat taidot olleet hyvät etäopintoihin.
  - Opiskelujen aloittamisajankohta oli monin tavoin kytköksissä koettuun opiskelukykyyn ja kokemuksiin poikkeusjärjestelyistä. Ennen koronaa aloittaneilla muutos oli isompi, kun taas koronan aikana aloittaneilla oli mahdollisuus asennoitua eri tavoin opintoihinsa. Heille muutos vanhoihin opiskelumuotoihin ja -tapoihin voi olla täten suurempi.
  - Avovastauksista heijastui työssäkävyn ja perheellisten opiskelijoiden sekä heidän, joilla oli muita opiskeluita rajoittavia tekijöitä, kokemus etäopintojen ja poikkeusjärjestelyjen tarjoamista paremmista opiskelumahdollisuuksista. Toisaalta monet opiskelijat kertoivat ja olivat sitä mieltä, että opiskelukyky oli heikentynyt ja oma oppiminen kärsinyt poikkeusjärjestelyjen aikana.
- > Yliopistoilla on näin haasteena opiskelijoiden moninaisuus ja se, kuinka tarjota opintoja niin, että jokainen opiskelija löytäisi itselleen sopivan tavan opiskella

Keskeisiä havaintoja ja pohdintaa

- Opiskelutoverit ja opiskeluyhteisö eivät näyttäytyneet merkitsevinä tuen lähteinä, mutta vastanneiden kokemuksissa ne kytkeytyivät vahvasti opiskelukykyyn ja siihen mitä kaivattiin. Tämä heijastui oppimisvajaisiin ja erityisesti erilaisten sosiaalisten taitojen (vuorovaikutus- ja ryhmätyötaidot sekä esiintymistaidot) koettiin jääneen heikommiksi ja opiskelijoiden vastauksista kumpusi kaipuu kasvokkaiseen vuorovaikutukseen ja keskusteluihin. -> Opiskeluyhteisön ei ajatellakaan olevan vain huvia varten, vaan se on tärkeä oppimista edistävä ja tukeva yhteisö, joka mahdollistaa verkostoitumisen. Opiskelijoiden välistä kasvokkaista kanssakäymistä olisi näin yliopistoissa hyvä tukea ja vaalia.
- Käytännön taidot olivat toinen usein mainittu alue, jossa oppimis- ja osaamisvajetta nähtiin syntyneen. Käytännön taitojen heikompi oppinen paikantui vastanneilla vahvasti juuri opintokursseille eikä niinkään harjoitteluihin. Harjoittelupaikkojen löytäminen, samoin kuin työn löytäminen jakoi vastanneita ja paikkojen löytymättömyydelle nähtiin muitakin syitä kuin paikkojen vähentyminen koronan myötä.

Kiitos!

